



Ἐπὶ τῇ 50ῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς Κοιμήσεως
τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἱεράρχου
Μητροπολίτου πρώην Φλωρίνης
Χρυσοστόμου Καβουριάου
(†1955)

Ὁ Ὁμολογητὴς Ἱεράρχης αὐτοβιογραφούμενος*

**Ἀναίρεσις τῆς κατηγορίας,
ὅτι «ταπεινὰ καὶ ἐγωῖστικὰ ἐλατῆρια ᾤθησαν» αὐτὸν
«εἰς τὸν τίμιον καὶ ἱερὸν ἀγῶνα»
ὑπὲρ τοῦ Πατρὸς Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου**

ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ Ἱεράρχης πρώην Φλωρίνης Χρυσόστομος Καβουριῖδης ἐγεννήθη εἰς τὰς 13.11.1870 εἰς τὴν Μάδυτον τῆς Θράκης (ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἔναντι τῆς Ἀβύδου), ἐξ εὐσεβῶν γονέων Γεωργίου καὶ Μελπομένης.

Περατώσας τὰς Γυμνασιακὰς σπουδὰς εἰς Μάδυτον, ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐσπούδαζεν ἀριστεύων πάντοτε εἰς τὰ τῆς ἱεραῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἦθος. Σπουδαστὴς ἔτι ὢν χειροτονεῖται Διάκονος, διορίζεται Πρωτεύων Ἀρχιδιάκονος τῶν Πατριαρχείων ἐπὶ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ΄ (α. 1878-1884, β. 1901-1912) καὶ διατελεῖ Ἱεροκήρυξ Πανόρμου (ἐπὶ τῆς Ν. Παραλίας τῆς Προποντίδος παρὰ τὴν ἀρχαίαν Κύζικον).

Ἐν ἔτει 1901 ἔλαβε τὸ Πτυχίον τῆς Θεολογίας ὡς ἀριστοῦχος¹, μὲ ἐπὶ πτυχίῳ διατριβὴν φέρουσαν τὸν τίτλον «Ἡ Ὁρθοδοξία Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως». Ἐν συνεχείᾳ διετέλεσε Μέγας Πρωτοσύγκελλος τῶν Πατριαρχείων, τὸ δὲ 1908 χειροτονεῖται Ἐπίσκοπος Ἰμβρου².

Μετὰ τέσσαρα ἔτη προήχθη εἰς Μητροπολίτην Πελαγονίας (ἀρχαίαν περιοχὴν τῆς Μακεδονίας, ἐκτεινομένην εἰς τὰ Βιτώλια-σλαβικὴ ὀνομασίᾳ τῆς πόλεως Μοναστήριον), ἔνθα εἶχεν ὡς Διάκονον τὸν μετέπειτα πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόραν.

Διακριθεὶς διὰ τὸν φλέγοντα πατριωτισμὸν τοῦ τόσον κατὰ τοὺς δύο Βαλκανικοὺς Πολέμους (1912-1913), ὅσον καὶ κατὰ τὸν Α΄ Παγκόσμιον Πόλεμον (1914-1918), ἀρχικῶς ἐφυλακίσθη εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ὕστερον ἐξωρίσθη εἰς Ἅγιον Ὅρος.

Ἀντετάχθη σθεναρῶς εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μελετίου Μεταξάκη, ὡς Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, διὸ καὶ ἐδιώχθη ἀπηνῶς, ἀναχωρήσας διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου προβληθεὶς διὰ τὸν χηρεύοντα θρόνον τοῦ Πατριάρχου, διέφυγε λάθρα εἰς Ἀθήνας, ἀποφεύγων τὰς τιμὰς.

Διετέλεσε Μητροπολίτης τῆς ἄρτι συσταθείσης Μητροπόλεως Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου μέχρι τοῦ 1926³ καὶ ἐν συνεχείᾳ Μητροπολίτης Φλωρίνης δι' ἕξ ἔτη, ἀσθενήσας δὲ βαρέως καὶ ἀποθεραπευθεὶς, παρητήθη διὰ λόγους ὑγείας, χωρὶς ὅμως νὰ παύσῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσιν αὐτοῦ.

Ἐν ἔτει 1935 ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν τῶν ἀκολουθούντων τὸ Πάτριον Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον καὶ παρ' ὅλον τὸ βᾶρος τῆς ἡλικίας του, ἠγωνίσθη σκληρῶς διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐπὶ εἰκοσαετίαν, ἐξορισθεὶς μάλιστα δὶς: 1935 καὶ 1951.

Ὁ Ὁμολογητὴς Ἱεράρχης, ἀναδειχθεὶς εἰς μεγάλην Ἐκκλησιαστικὴν καὶ Ἐθνικὴν μορφήν, ρήτορα γλαφυρώτατον καὶ συγγραφεὴ πολυγραφώτατον, ἐκοιμήθη ἀγωνιζόμενος ἐπὶ τῶν ἀδαμαντίνων ἐπάλλξεων τῆς Ἀγίας ἡμῶν Πίστεως τὴν 7.9.1955, ἀφήσας μνήμην Ὁσίου καὶ Μάρτυρος τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως.

Ἐν συνεχείᾳ παραθέτομεν ἓν τμῆμα ἐκ τῶν συγγραφῶν τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἱεράρχου, ἔνθα οὗτος περιγράφει ἐν συντόμῳ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν καὶ Ἐθνικὴν δρᾶσιν αὐτοῦ⁴.

* * *

*«Δὲν θὰ προέβαινον εἰς ἓν τοιοῦτον μέγα
καὶ τολμηρὸν διάβημα, ἂν τοῦτο δὲν μοὶ τὸ
ἐπέβαλλεν ἡ ἀρχιερατικὴ μου συνείδησις»*

Ι ΔΟΥ εἰς ποῖον κίνδυνον ⁵, ἀπὸ Ἑκκλησιαστικῆς καὶ Ἐθνικῆς ἀπόψεως ὤθησαν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν οἱ ἐμπνευσταὶ καὶ πρωτεργάται τῆς ἡμερολογιακῆς καινοτομίας Μελέτιος Μεταξάκης καὶ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος.

Καὶ κατόπιν τοῦ πραξικοπήματος τούτου, ἔρχονται οἱ κακόζηλοι ⁶ οὔτοι μεταρρυθμισταὶ καὶ **δεξιοὶ τῶν θρόνων σχοινοβάται καὶ ἀναρριχταὶ** ⁷, νὰ φέξωσιν ἡμᾶς, οἵτινες μὲ αὐταπάρνησιν καὶ εὐσθενίαν, εἰς οὐδὲν λογισάμενοι καὶ θρόνους καὶ ἀπολαβὰς καὶ ἡσυχίαν καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἐξορίαν περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ βίου, ἀπεδύθημεν εὐτόλμως καὶ εὐθαρσῶς εἰς τὸν τραχὺν μὲν καὶ ἐπισμυγερόν ⁸, ἀλλ' ἔνδοξον καὶ ἱερὸν τοῦτον ἀγῶνα, ὅπως ἀποζημιοῦντες ἡμεῖς τῶν καινοτόμων τούτων Ἱεραρχῶν τὰ τεθρυσμένα ⁹, περισώσωμεν τὸ Ὁρθόδοξον καὶ αἰωνόβιον κῦρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Δυστυχῶς, ἐλλείπει πολιτικῶν ἀνδρῶν ἐν Ἑλλάδι, δυναμένων νὰ κρίνωσι καὶ ἐκτιμήσωσι τὴν βαθυτέραν ἔννοιαν τῶν πραγμάτων καὶ τὰ βαθύτερα ἐλατήρια τῶν προσώπων, ἐκεῖνοι μὲν, καίτοι ἀπεμπολοῦσι τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἔθνικὴν παρακαταθήκην, ἀρχουσι καὶ τιμῶνται, ἡμεῖς δέ, οἵτινες μὲ θυσίαν τῶν πάντων ἀγωνιζόμεθα πρὸς ἀναστήλωσιν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἐξαγορὰν τῆς ἀπεμποληθείσης ἔθνικῆς κληρονομίας καὶ ιδεολογίας, διωκόμεθα καὶ ἐξοριζόμεθα.

Ταῦτα γράφοντες, δὲν θλιβόμεθα διὰ λογαριασμὸν ἡμῶν, οἵτινες καὶ χαίρομεν καὶ καυχώμεθα κατὰ τὸ παράγγελμα τὸ Ἀποστολικὸν ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ τοῖς παθήμασι ἡμῶν ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ ¹⁰, ἀλλ' εἰς βάρος τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους, οἵτινες μετὰ τόσης ἐπιπολαιότητος καὶ ἀκρισίας ἀπεμπολοῦσι τὸν θησαυρὸν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς Ἐθνικῆς ιδεολογίας.

Διότι ἡμεῖς προτιμῶμεν, ὡς ἐκπροσωποῦντες τὴν βαθυτέραν ἠθικὴν ἔννοιαν τῆς Ἐκκλησίας, νὰ διωκόμεθα καὶ νὰ ὑποφέρωμεν, εὐθαρσῶς καὶ εὐόρκως ἀγωνιζόμενοι ἐπὶ τῶν ἀδαμαντίνων ἐπάλλξεων τῆς Ὁρθοδοξίας, παρὰ νὰ ἐπαινῶμεθα καὶ νὰ δοξαζώμεθα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, προδίδοντες καὶ ἀπεμπολοῦντες τὴν ἱερὰν παρακα-

ταθήκην τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος, ὁ ἀπεμπολητῆς οὗτος τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Ἐθνικῶν παραδόσεων, **ἔσχε τὸ θράσος καὶ τὴν ἀναισχυντίαν νὰ διαβάλη ἡμᾶς εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, διῆσχυριζόμενος ὅτι ταπεινὰ καὶ ἐγωϊστικὰ ἐλατήρια ὄθησαν ἡμᾶς εἰς τὸν τίμιον καὶ ἱερὸν τοῦτον ἀγῶνα** ¹¹. καὶ οὕτως ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἀνάλυσιν καὶ ἀνασκευὴν τοῦ τετάρτου σημείου τῆς κατηγορίας ¹².

Πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν καὶ ἀνασκευὴν τῆς κατηγορίας ταύτης, θεωροῦμεν ἐπάναγκες νὰ ζητήσωμεν ἐκ τῶν προτέρων τὴν συγγνώμην τῶν ἀναγνωστῶν, δι' ὅσα θὰ ἀναγκασθῶμεν ἐν ἀμύνη εὐρισκόμενοι νὰ περιαιτολογήσωμεν χάριν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας, ἐκτιθέμενοι ἐν περιλήψει τὴν Ἀρχιερατικὴν δρᾶσιν ἡμῶν. **Διότι ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ παρελθόντι εἶναι ὁ καθρέπτης τῆς ψυχῆς καὶ ἡ καλυτέρα ἐγγύσις τῆς ἀληθείας.**

Ἀφίνοντες τὴν Ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσιν τοῦ συναγωνιστοῦ ἡμῶν, ἤτοι τοῦ Ἁγίου Δημητριάδος Γερμανοῦ, οὗ οἱ τριακονταετείς ἀγῶνες ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους εἶναι γνωστοὶ εἰς τὸ πανελλήνιον ¹³, θὰ περιωρισθῶμεν μόνον εἰς τὴν Ἀρχιερατικὴν πολιτείαν καὶ ποιμαντορικὴν δρᾶσιν τῆς ἐμῆς ταπεινότητος.

* * *

ΕΠΤΑΕΤΗΣ ¹⁴ ἔντιμος καὶ εὖορκος ὑπηρεσία ἐμοῦ, ὡς Ἱεροκήρυκος ἐν Πανόρμῳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ ὡς Πατριαρχικοῦ ὑπαλλήλου εἰς τὴν σειρὰν τῆς Ἀρχιδιακονίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τῆς ἀνυψώσεως εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης καὶ τῆς ἀναδείξεώς μου, ὡς Μητροπολίτου Ἱμβρου ¹⁵.

Ἡ εὐδόκιμος τετραετὴς ποιμαντορικὴ δρᾶσις μου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, ἐκτιμηθεῖσα ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἐχρησίμειυσεν **ὡς τὸ μόνον μέσον προαγωγῆς μου** εἰς τὴν ἐπίκαιρον ἐπαρχίαν τῆς Πελαγονίας ¹⁶, τὴν περίπυστον καὶ περιμάχτην ταύτην Ἀκρόπολιν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς βορείου Μακεδονίας. Εἰς ἐποχὴν δέ, καθ' ἣν ὁ Μακεδονικὸς Ἐθνικὸς καὶ Ἐκκλησιαστικὸς Ἄγων ¹⁷ εὐρίσκετο εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς ἐντάσεως καὶ τῆς κρίσεως, ἐν ἐπαρχίᾳ τοιαύτης ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς σημασίας, ἡ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου **δὲν ἔστειλλε, παρὰ**

Ἐράρχας δεδοκιμασμένης πίστεως καὶ ἰκανότητος, ἐγγυωμένης τὴν εὐδόκιμον Ἀρχιερατικὴν αὐτῶν δρᾶσιν, οὕσαν ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἄμυναν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Ἐθνικῶν δικαίων ἡμῶν κατὰ τῶν ἐμφανῶν καὶ ἀφανῶν ξενικῶν προπαγανδῶν.

• **Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ** καὶ Ἐθνικὴ δρᾶσις μου ἐν Μοναστηρίῳ, τῇ περιπύστῳ ταύτῃ καὶ περιμαχίτῳ Ἀκροπόλει τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Μακεδονίᾳ, ἐγένετο καταφανὴς κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ¹⁸, καθ' οὓς ἡ ταπεινὴ μου Μητρόπολις Πελαγονίας, διὰ τῆς συνετῆς καὶ διοικητικῆς αὐτῆς περινοίας ¹⁹, κατώρθωσε νὰ προσφέρῃ πολυτίμους ὑπηρεσίας κατὰ τοὺς χαλεποὺς ἐκείνους καιροὺς, καθ' οὓς ἐκρίνετο ἡ τύχη τῆς Μακεδονίας.

Ἐν δεῖγμα τῆς τοιαύτης μετριοπαθοῦς καὶ περιεσκεμμένης πολιτικῆς τῆς Μητροπόλεώς μου κατὰ τὰς κρίσιμους ἡμέρας τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς Τουρκικῆς κυριαρχίας ἐν Μοναστηρίῳ εἶναι, οὐ μόνον ἡ διάσωσις ἐκ τῆς καθ' ἐκάστην ἀπειλουμένης ὑπὸ τῶν ἐξηγριωμένων Τούρκων σφαγῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐν γένει τῶν Χριστιανῶν τοῦ Μοναστηρίου, ἔνθα τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸν πρῶτον Βαλκανικὸν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπόλυσις ἐκ τῶν κεντρικῶν στρατιωτικῶν φυλακῶν τοῦ Μοναστηρίου τριῶν χιλιάδων περίπου προκρίτων Χριστιανῶν, κρατηθέντων ἐξ ὅλου τοῦ Νομοῦ Μοναστηρίου, ὡς ὁμήρων ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Καὶ τοιαύτη μὲν ὑπῆρξεν ἡ στάσις τῆς Μητροπόλεώς μου ἀπέναντι τῶν Τούρκων, ἐφ' ὅσον οὗτοι κατεῖχον πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς τὴν πόλιν τοῦ Μοναστηρίου.

* * *

ΠΑΡΟΜΟΙΑΝ καὶ ἔτι συνετωτέραν καὶ ἀξιοπρεπεστέραν στάσιν, ἐτήρησεν ἡ Μητρόπολις ἡμῶν ἀπέναντι τῶν νέων κατακτητῶν τῆς πόλεώς μας, ἥτοι τῶν Συμμάχων καὶ ὁμοδόξων Σερβικῶν στρατευμάτων.

Κατὰ τὴν πρώτῃν κατάληψιν τοῦ Μοναστηρίου ὑπὸ τοῦ Σερβικοῦ Στρατοῦ ¹⁸, ἡ στάσις τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Μητροπόλεως, ἔπρεπε νὰ ᾗ ἀπέναντι τῶν Συμμάχων καὶ ὁμοδόξων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν Ἀρχῶν τόσῳ περιεσκεμμένη καὶ ἀνεπίληπτος, ὥστε νὰ δυνηθῇ αὐτὴ νὰ κρατήσῃ ἄθικτα τὰ Ἐκκλησιαστικὰ καὶ Κυριαρχικὰ δίκαια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ ἀνεπηρεάστους κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὰς ἐθνικὰς προνομίας τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Μοναστηρίου.

Ὁφείλομεν ὁμῶς νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι οἱ ὑπεύθυνοι πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ Σερβικοὶ κύκλοι ἐπέδειξαν ἀπέναντι τῆς Ἑλληνικῆς Μητροπόλεως τὸν ὑπὸ τῆς ὁμοδοξίας καὶ συμμαχίας ὀφειλόμενον καὶ ἐπιβαλλόμενον σεβασμόν.

Οὐχ ἦντον, ὅτε ἐπειράθησαν οἱ Κρατοῦντες νὰ βολιδοσκοπήσωσι τὸν Μητροπολίτην, κατὰ πόσον οὗτος θὰ ἦτο διατεθειμένος, παραμένων ἐν τῇ θέσει του, νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν Ὁρθόδοξον ἄλλως τε Σερβικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἔλαβον ἀρνητικὴν πρὸς τοῦτο ἀπάντησιν, ὀφείλομεν ἐπίσης νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁ προηγούμενος σεβασμὸς αὐτῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Μητρόπολιν κατέστη ὀλίγον χλιαρὸς καὶ διπλωματικός.

Διὸ καὶ πρὸς τοὺς ἀποπειραθέντας νὰ ζητήσωσι παρ' ἡμῶν τὴν παράδοσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Μητροπόλεως ἐπολιτεύθημεν μετὰ τόσης περινοίας καὶ ἀξιοπρεπείας, ἀγρύπνως φρυκτωροῦντες ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐπάλξεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὥστε ὑποχρεώσαμεν αὐτούς, ἀπελπισθέντας νὰ παραλάβωσι παρ' ἡμῶν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ταύτην παρακαταθήκην, νὰ ἀποταθῶσιν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, μόνον δικαιουῖχον αὐτῆς, ἧς ἡμεῖς θεματοφύλακες ἀπλοῖ ἐτάχθημεν ὑπὸ τῆς Κυριάρχου Ἐκκλησίας.

Τότε ἡ Σερβικὴ Κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως διαπραγματευθῇ μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὴν ἐκκλησιαστικὴν χειραφέτησιν, καὶ τὴν ἐκχώρησιν τῆς Μητροπόλεως ἡμῶν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Αὐτοκέφαλον Σερβικὴν Ἐκκλησίαν.

• **Ἀλλά**, καθ' ὃν χρόνον διήρκουν αἱ διαπραγματεύσεις, ἐξερράγη ὁ Πανευρωπαϊκὸς Πόλεμος ²⁰, ὅστις ἐξανάγκασε τοὺς Σέρβους νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν ἐπαρχίαν μου, καταληφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Γερμανοβουλγαρικοῦ στρατοῦ.

Τότε ἤρχισαν νέαι δοκιμασίαι τῆς Μητροπόλεως ἡμῶν ἐπὶ Βουλγαρικῆς Κατοχῆς, ἧτις ἐνέσπειρε τὴν φρίκην καὶ τὸν τρόμον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων τοῦ Μοναστηρίου, ὡς ἐκ τοῦ προηγούμενου ἀνταγωνισμοῦ Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων ἐπὶ Τουρκικῆς κυριαρχίας ἐν Μακεδονίᾳ.

Ἄλλ' ἡ στάσις τῆς Μητροπόλεως ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Βουλγάρων ἐν Μοναστηρίῳ ἦτο τοιαύτη, ὥστε κατάρθωσεν αὐτὴ διὰ τῆς συνέσεως καὶ ἀνεπιλήπτου διαγωγῆς της νὰ περισώσῃ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν παρακαταθήκην τῆς Ἑλληνικῆς Μητροπόλεως

καὶ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων, ἀνέκαθεν ἐποφθαλμιόντων τὴν Ὅρθόδοξον Ἑλληνικὴν ταύτην κληρονομίαν.

Οὕτως ἡ Μητρόπολις ἡμῶν καὶ ἐπὶ Βουλγαρικῆς κατοχῆς ἔμεινεν ἄγρυπνος φύλαξ καὶ φρουρὸς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παρακαταθήκης τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἣν ἐκρατήσαμεν, ἐκθέσαντες εἰς κίνδυνον καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν ἡμῶν κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην πολεμικὴν ἐποχὴν.

Ὅποσας τῷ ὄντι θλίψεις καὶ πικρίας ἐδοκιμάσαμεν κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ἐποχὴν, ὅπως διατηρήσωμεν σῶα καὶ ἀλώβητα τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Ἐθνικῆς ἡμῶν παρακαταθήκης, ὁ Θεὸς μόνον γνωρίζει, καὶ οἱ πρόκριτοι τῆς Ἑλληνικῆς Ὅρθοδόξου Κοινότητος Μοναστηρίου.

* * *

Ἡ ΠΑΛΙΜΒΟΥΛΟΣ καὶ παλίντροπος τύχη τοῦ πολέμου ἔφερεν ἐκ δευτέρου εἰς τὸ Μοναστήριον τὸν Σερβικὸν στρατόν, ὅστις, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ συμμάχου Γαλλικοῦ στρατοῦ, κατέλαβε τὴν πόλιν τοῦ Μοναστηρίου, ἀπωθήσας τὸν Γερμανοβουλγαρικὸν στρατὸν εἰς τὰ ἄνωθεν τοῦ Μοναστηρίου ὑψώματα τοῦ Τυρνόβου καὶ τοῦ Μεγαρόβου.

Τότε ἡ θέσις, οὐ μόνον τῆς Μητροπόλεως, ἀλλὰ καὶ ἀπάντων τῶν κατοίκων Μοναστηρίου ἀπέβη αὐτόχρημα τραγική. Διότι ὁ Γερμανοβουλγαρικὸς στρατός, ἔχων ὡς στόχον βολῆς τὴν πόλιν τοῦ Μοναστηρίου, διημφισβῆται πεισματωδῶς τὴν κατοχὴν τοῦ Μοναστηρίου ὑπὸ τοῦ Γαλλοσερβικοῦ στρατοῦ, ὀχυρωθέντος ἐν τῇ πόλει. Καὶ οὕτως ὁ ἄοπλος πληθυσμὸς τοῦ Μοναστηρίου, ὅστις ἐγένετο στόχος βολῆς ὑπὸ τῶν Γερμανοβουλγαρικῶν τηλεβόλων, ἠναγκάσθη πρὸς διάσωσιν τῆς ζωῆς αὐτοῦ νὰ τραπῆ πρὸς νότον, καὶ ἄλλος νὰ ὀχυρωθῆ εἰς τὰ βαθύτερα ὑπόγεια τῶν οἰκιῶν, ἅτινα ἐχρησίμευσαν ὡς στρατιωτικὰ ὑπόσκαπτα καὶ καταφύγια τῶν πολιτῶν.

Ἡ τραγικὴ καὶ ἐπικίνδυνος αὕτη κατάστασις διήρκεσεν ἐπὶ ἓν ἔτος σχεδόν, καθ' ὃ ἡ πόλις τοῦ Μοναστηρίου καθ' ἐκάστην ἐδέχετο καταγιισμόν Γερμανοβουλγαρικῶν ὀβίδων καὶ βομβῶν τῶν ἐχθρικῶν ἀεροπλάνων. Δὲν παρήρχετο δὲ ἡμέρα, χωρὶς νὰ θρηνήσωμεν καὶ θύματα ἀθῶων καὶ ἀόπλων πολιτῶν.

Καὶ ὑπὸ τὰς τραγικὰς καὶ ἐπικινδύνους ταύτας συνθήκας, αἵτινες ἐφυγάδευσαν πάντα, δυνάμενον νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, ἡ Μητρόπολις ἡμῶν οὐ μόνον παρέμενεν εἰς τὴν θέσιν Της, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῆς καθηκόντων ποσῶς δὲν

παρημέλπεν, οὐδὲ διέκοψε ποτὲ τὴν λειτουργίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καθ' ὃν χρόνον ἐξαπίνης ἤρχιζεν ὁ βομβαρδισμὸς τῆς πόλεως.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἀνδρικὴ καὶ θαρραλέα ἡ στάσις τῆς Μητροπόλεως ἡμῶν, ἥτις καὶ κατὰ τὴν ἐπικίνδυνον τοῦ πολέμου καμπὴν παραμείνασα ἐν τῇ θέσει Της, παρηγόρει καὶ ἐνίσχυε πολλαχῶς τοὺς ἐν μέσῳ τοσοῦτων κινδύνων διαβιοῦντας ἐν τῇ πόλει Χριστιανούς, ἐπιδειξαμένους καὶ τούτοις τοιαύτην ψυχραιμίαν καὶ ἀφοβίαν εἰς τοὺς κινδύνους, ὥστε νὰ προκαλέσωσι καὶ οὗτοι τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν κατάπληξιν τῶν Γάλλων στρατιωτῶν.

Ἐφ' ᾧ καὶ ἡ Μητρόπολις ἡμῶν, διὰ τὴν ἀνδρικὴν καὶ Ἐθνικὴν αὐτῆς στάσιν ἐν τῇ κρισίμῳ ἐκείνῃ ἐποχῇ, ἐδέχθη τὸν ἔπαινον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν εὐαρέσκειαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ²¹, τοῦθ' ὅπερ ἐνίσχυε καὶ ἐνεθάρρυνεν ἡμᾶς εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν.

Βάσκανος ὁμως δαίμων, φθονήσας τὴν τοιαύτην ἡμῶν δόξαν καὶ τιμὴν, διήγειρε τὰς ὑπονοίας τοῦ Γαλλικοῦ ἐπιτελείου, ὅπερ μὴ δυνάμενον νὰ ἐξηγήσῃ τὴν παραμονὴν ἡμῶν ἐν Μοναστηρίῳ ὑπὸ ταιάτας ἐπικινδύνους συνθήκας, ὡς προερχομένην ἀπὸ αὐταπάρνησιν πρὸς τὸ καθῆκον, ἀπέδωκε ταύτην εἰς ἐλατήρια πολιτικά, καὶ ἔκτοτε ἤρχισεν ἡ κατασκοπεία τῶν Γάλλων κατὰ τῆς Μητροπόλεώς μου. Εἰς τοῦτο δυστυχῶς συνήργησαν καὶ Ἕλληνες Βενιζελικοὶ Ἀξιωματικοί, οἵτινες ἐλθόντες ἐκ Φλωρίνης, καὶ φιλοξενηθέντες ἐν τῇ Μητροπόλει, διέβαλον εἰς τοὺς Γάλλους τὸν Ἕλληνα Μητροπολίτην καὶ τὸν Ἀρχιδιάκονόν Του Ἀθναγόραν, τὸν νῦν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς ²², ὡς ἔχοντας φρονήματα Βασιλικά, καὶ οὕτω κατώρθωσαν οὗτοι νὰ ἀπομακρύνωσιν ἡμᾶς ἐκ Μοναστηρίου καὶ νὰ ῥίψωσιν εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ συνοδείαν Σενεγαλέζων ²³ Γάλλων στρατιωτῶν.

* * *

ΕΝ ΤΩ ΜΕΤΑΞΥ αἱ Σερβικαὶ Ἀρχαὶ εὔρον τὴν εὐκαιρίαν νὰ καταλάβωσι τὴν Ἑλληνικὴν Μητρόπολιν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, εἰς ἣν ἐνεθρονίσθη ὁ τότε βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου Σκοπίων καὶ νῦν Πατριάρχης τῆς Γιουγκοσλαυῖας Μακαριώτατος Βαρνάβας ²⁴.

Μετὰ τὴν ἀποφυλάκισιν ἡμῶν ἐκ τῶν Γαλλικῶν φυλακῶν τῆς Θεσσαλονίκης, ἔνθα ἔμεινα ἐπὶ τινὰς ἡμέρας μεταξὺ τῶν κοινῶν καταδίκων καὶ ὑπέστην μυρίους ἐξευτελισμοὺς ἐκ μέ-

ρους τῶν Γάλλων δεσμοφυλάκων, ἀνεχώρησα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ὑποστηρίξω τὰ δίκαια τῆς ἐπαρχίας μου παρὰ τῷ Πατριαρχεῖω.

Καὶ μόλις ἀντίκρυσα τὰς πύλας τοῦ Πατριαρχείου, εἶδον αὐτὰς φρουρουμένας ὑπὸ Ἑλλήνων Κρητῶν χωροφυλάκων, ὡς καὶ Ἑλληνικὰς σημαίας, κυματιζούσας ὑπερψάνως ἐπὶ τῶν Πατριαρχικῶν ἐπάλλξεων. Βεβαίως τὸ ὄραμα τῶν Ἑλλήνων Κρητῶν χωροφυλάκων καὶ τῶν Ἑλληνικῶν σημαίων ἐχαροποίησε καὶ ἐνεθουσίασε καὶ ἐμέ, ὡς Ὁρθόδοξον Ἱεράρχην καὶ ἀκραιφνῆ Ἕλληνα, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ σύνεσις, ἣν ἀπέκτησα ἐν Μοναστηρίῳ ἐν μέσῳ τῶν Δυνάμεων Κατοχῆς κατὰ τὰ πέντε ἐμπόλεμα ἔτη ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἰδέα, ἣν ἔχω περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς Πανορθόδοξου Πνευματικοῦ Κέντρου, μὲ ὤθησαν νὰ ἐκφράσω καὶ δισταγμοὺς τινὰς διὰ τὴν τοιαύτην στάσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, **μεταβληθέντος εἰς μίαν πολιτικὴν λέσχην τοῦ Βενιζελισμοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει** ²⁵.

Καὶ οὕτως ἐτόλμησα εἰς ἓν περιβάλλον ἀπὸ Ἀρχιερεῖς καὶ λαϊκοὺς τοῦ Πατριαρχείου ὑπαλλήλους, Βενιζελικοὺς μέχρις ἀπδίας, νὰ εἶπω τὰ ἑξῆς περὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ κ. Βενιζέλου:

«Ανεξαρτήτως τῆς μεγάλης ἡ μὴ πολιτικῆς τοῦ κ. Βενιζέλου, ἣν θὰ δείξῃ ὁ χρόνος, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔχει ἐν τῇ παγκοσμίῳ χριστιανικῇ συνειδήσει τὴν θέσιν του, ὡς Πνευματικοῦ Κέντρου, καὶ δὲν ἔπρεπε κατὰ τὴν ταπεινὴν γνώμην μου, καθ' ὃν χρόνον κυματίζει ἀκόμῃ ἡ Τουρκικὴ σημαία ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ αἱ σύμμαχοι δυνάμεις τῆς κατοχῆς ἀναγνωρίζουσιν, ἔστω καὶ σκιωδῶς, τὴν Τουρκικὴν κυριαρχίαν, τὸ Πατριαρχεῖον δὲν ἔπρεπε νὰ κηρύξῃ ἐπανάστασιν κατὰ τῆς Τουρκίας, ἐφ' ὅσον ὁ πόλεμος ἀκόμῃ διαρκεῖ, καὶ οὐδεὶς γινώσκει ἀσφαλῶς ὁποῖον τέλος θὰ ἔξῃ οὗτος. Ὁ πόλεμος ἔχει πολλὰ τὰ ἀπρόοπτα. Καὶ ἂν, ὃ μὴ γένοιτο, ἐν ἐπὶ τοῖς χιλίοις, ἡ Τουρκία ἀνακτήσῃ πλήρην τὴν Κυριαρχίαν Αὐτῆς, τότε τί θὰ γίνῃ τὸ Πατριαρχεῖον καὶ τὰ προνόμια αὐτοῦ;»

Καὶ πρὶν ἢ τελειώσω τὴν φράσιν μου, ἐδέχθην καταγιγνησὸν ὄλον ἐπικρίσεων καὶ καταγωνισμὸν εἰρωνειῶν καὶ δηκτικῶν σαρκασμῶν ἐκ μέρους ὄλων τῶν Βενιζελικῶν.

• **Τὴν ἐπιούσαν** καλοῦμαι ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Τοποτηρητοῦ τοῦ χηρέοντος τότε Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τοῦ ἀειμνήστου Ἁγίου Προῦ-

σης κυρίου Δωροθέου Μαρμέλν²⁶, καὶ πληροφοροῦμαι παρ' αὐτοῦ, ὅτι ὁ Ἑλλν Ἀρμωστὴς ἐν Κων/πόλει, ὁ ἀείμνηστος Κανελλόπουλος²⁷, ἐζήτησε τηλεφωνικῶς παρ' Αὐτοῦ τὴν ἐξορίαν μου ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, διότι διατρέχει δῆθεν κίνδυνον ἢ ζωὴ μου, τολμήσαντος νὰ ἐκστομίσω τοιαύτας ἀπαισίας σκέψεις καὶ γνώμας περὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ κυρίου Βενιζέλου καὶ τοῦ Πατριαρχείου, ἃς ἀπέδωκεν οὗτος εἰς τὴν ἔμπνευσιν τῶν Βασιλικῶν φρονημάτων μου.

Ὁφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Τοποτηρητὴς μοὶ ἐξέφρασε τὴν λύπην του, διότι ἐδημιουργήθη περὶ ἐμὲ μία τοιαύτη ἐχθρικὴ ἀτμόσφαιρα, καὶ μὲ παρεκάλεσεν, ὅπως ζητήσω παρὰ τῆς Συνόδου τὴν ἄδειαν νὰ μεταβῶ εἰς Ἅγιον Ὁρος, διὰ τὸ καλὸν ἐμοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία, μοῦ εἶπεν οὗτος, δὲν ἔχει κανένα λόγον νὰ διάκειται δυσμενῶς πρὸς Σέ, σχόντα μάλιστα ἔναγχος²⁸ καὶ τὴν πλήρην εὐαρέσκειάν Της διὰ τὴν Ἀρχιερατικὴν Σου δρᾶσιν ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ τὴν γενναίαν καὶ μεγαλόψυχον στάσιν Σου ἐν Μοναστηρίῳ κατὰ τὴν κρίσιμον καὶ ἐπικίνδυνον τοῦ πολέμου ἐποχὴν.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἅγιος Τοποτηρητὴς, μοὶ ἐνεχείριζε καὶ ἑπτὰ χιλιάδας χρυσᾶ φράγκα, ἅτινα ὑπὸ τύπον ἀποζημιώσεώς μου προσφέρει, ὡς μοὶ εἶπεν, ἡ Σερβικὴ Κυβέρνησις, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς προσαρτήσεως τῆς ἐπαρχίας μου εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Σερβικὴν Ἐκκλησίαν.

Πρὸς τὸν Ἅγιον Τοποτηρητὴν ἀπαντήσας εἶπον, ὅτι ἐγὼ μὲν θὰ κάμω καὶ αὐτὴν τὴν θυσίαν χάριν τῆς Ἐκκλησίας καὶ θὰ ζητήσω ἄδειαν νὰ μεταβῶ εἰς Ἅγιον Ὁρος, ἀλλ' εὐχομαι εἰς τὸν Θεόν, ὅπως οἱ δισταγμοὶ καὶ οἱ φόβοι, οὓς ἐξέφρασα διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τὴν τύχην τῶν προνομίων αὐτοῦ, μὴ ἐπαλθεύσωσιν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ τριακόσια πεντήκοντα εἰκοσάφραγκα, ἅτινα μοὶ προσφέρει ἡ Σερβικὴ Κυβέρνησις, ταῦτα εἶπον δὲν δέχομαι, ἀλλὰ δωροῦμαι εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, ἀνθ' ἧς ἔτυχον μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς.

• **Καὶ οὕτω**, λαβὼν κανονικὴν ἄδειαν, ἀνεχώρησα, ἐπιτηρούμενος πάντοτε ὑπὸ τῆς μυστικῆς Ἀστυνομίας μέχρι τῆς ἀφίξεώς μου ἐν Ἀγίῳ Ὁρει καὶ τῆς ἐγκαταστάσεώς μου ἐν Μυλοποτάμῳ, ὃν παρεχώρησεν ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Μεγίστης Λαύρας πρὸς κατοικίαν μου.

Ἐξ Ἀγίου Ὁρους δὲν ἀνεχώρησα, παρὰ μόνον, ὅταν ἐπανῆλθεν ὁ ἐξόριστος Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἰς τὴν Ἑλλάδα²⁹, ὅποτε ἤνοιξε νέον στάδιον, δι' ἐμέ, θεωρούμενον ὡς εὐνουν πρόσωπο τῆς Αὐλῆς, ὑπὲρ ἧς ἐκακοπάθησα, καὶ ὡς σημαίνοντα παράγοντα τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἧς ὑπέστην τὴν ἐκούσιον ἐξορίαν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει.

Ἄλλὰ δυστυχῶς καὶ πάλιν ὁ βάσκανος δαίμων ἐφθόνησε καὶ πάλιν τὴν ἐπιτυχίαν μου ταύτην, διότι ἡ Βασιλικὴ εὖνοια πρὸς ἐμὲ ἐκίνησε τὸν φθόνον τότε τῶν Συνοδικῶν, οἵτινες, παρ' ὅλα τὰ δίκαια, ἅτινα εἶχον διὰ τὴν Ἀρχιερατικὴν δρᾶσιν μου ἐν Μακεδονίᾳ, νὰ συμπεριληφθῶ μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων διὰ τὴν χηρεύουσαν τότε ἔδραν τῆς Κερκύρας μὲ ἀπέκλεισαν, ὡς μὴ ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, καίτοι ὑπῆρχε νόμος, ἐπιτρέπων τὴν ἀποκατάστασιν Ἀρχιερέως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀπολέσαντος λόγῳ πολέμου τὴν ἐπαρχίαν μου, ἐν τινι κενῇ ἐπαρχίᾳ τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος³⁰.

Ἐξ αἰτίας τῆς πρὸς ἐμὲ ἀδικίας ταύτης τῆς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος, ἡ Κυβέρνησις ἠκύρωσε τότε τὰς γενομένας προτάσεις ὑπὸ τῆς Συνόδου διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐδρῶν τῆς Κερκύρας, τῆς Χαλκίδος, τῆς Κορινθίας καὶ τῆς Ἡλείας.

* * *

ΕΝ ΤΟΥΤῳ τῷ μεταξὺ ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν Κων/πόλει ὁ ἐν Ἀμερικῇ ὑπὲρ τοῦ Βενιζελισμοῦ προπαγανδίζων μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, τότε Ἀρχιμανδρίτου ὄντος, Μελέτιος Μεταξάκης³¹.

Καὶ οὕτως ἄρχεται νέον στάδιον διωγμοῦ δι' ἐμέ, **ἀποφασίσαντα νὰ πράττω πάντοτε τὸ καθῆκον μου κατὰ τὴν ὑπαγόρευσιν τῆς Ἀρχιερατικῆς συνειδήσεώς μου**, συνεπεία τῆς ἀντικανονικῆς ἐκλογῆς τοῦ Μελετίου εἰς τὸν θρόνον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἄμα ὡς ἠγγέλθη ἡ ἐκλογὴ τοῦ Μελετίου, συνῆλθον ὅλοι οἱ Ἱεράρχαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου οἱ ἐν ταῖς νέαις Χώραις τῆς Ἑλλάδος, περὶ τοὺς ἐξήκοντα περίπου, ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ πρώτου τῆ τάξει τοῦ τότε Μητροπολίτου Κυζίκου καὶ μετέπειτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Κωνσταντίνου³², καὶ ἐκήρυξαν ἄκυρον καὶ ἀντικανονικὴν τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μελετίου³³.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς Συνόδου τῆς Θεσσαλονίκης ἀνεκοινώθη εἰς τὸν Μελέτιον, ἐν Ἀμερικῇ εἰσέτι ὄντα, καὶ παρεκλήθη οὗτος, ὅπως χάριν τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας μὴ ἀποδεχθῆ τὴν ἐκλογὴν του, ὡς ἄκυρον καὶ ἀντικανονικὴν³³.

Ἄλλ' ἐκεῖνος, οὐδεμίαν προσοχὴν δοὺς εἰς τὴν ἀπόφασιν καὶ ἔκκλησιν ταύτην τῆς Συνόδου, ἔσπευσε νὰ μεταβῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ νὰ ἐνθρονισθῆ ἐν τῷ Πατριαρχείῳ, ὡς νόμιμος Οἰκου-

μενικὸς Πατριάρχης. Καὶ ἐκ τοῦ Θρόνου Του ἐξαπέλυσε μίαν ἐγκύκλιον πρὸς τὴν Σύνοδον τῆς Θεσσαλονίκης, δι' ἧς ἐζήτηι Ἐπιτροπὴν ἐξ Αὐτῆς, ἵνα συζητήσῃ μετ' αὐτῆς τὴν Κανονικότητα ἢ μὴ τῆς ἐκλογῆς του εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον.

• **ἌΛΛ'** ἐν τῷ μεταξύ, ἐπελθούσης τῆς πολιτικῆς μεταβολῆς ἐν Ἑλλάδι διὰ τῆς καταρρεύσεως τοῦ πολεμικοῦ μετώπου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Βασιλέως, ἐξορισθέντος ἐκ δευτέρου, διεδέχθη ἡ ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις Πλαστήρα ²⁹, μὲ Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τὸν κύριον Σιώτην ³⁴, ἱατρὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ πρόεδρον τῆς ἐκεῖ Βενιζελικῆς παρατάξεως. Οὗτος ἀμέσως ἐτπλεγράφησεν εἰς τὸν Μελέτιον, ὅτι **τοὺς ἀποκρούσαντας αὐτὸν Ἀρχιερεῖς τῶν νέων Χωρῶν θὰ προσαγάγῃ δεσμίους πρὸ τῶν κρασπέδων τοῦ θρόνου Του.**

Ὅντως ὅλοι οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ κηρύξαντες ἐν Συνόδῳ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μελετίου ἄκυρον, ἔσπευσαν, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως Πλαστήρα, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸν Μελέτιον, ὡς Κανονικὸν Πατριάρχην καὶ νὰ ζητήσωσι τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Αὐτοῦ ³⁵.

Εὐτυχῶς, ὅτι ὑπῆρξαν καὶ δύο Ἀρχιερεῖς, οἵτινες, μνήμονες τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θεσμίων καὶ τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως πρὸς τὴν πιστὴν τήρησιν τῶν θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων, ἠρνήθησαν νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸν Μελέτιον, μείναντες πιστοὶ εἰς τὴν προτέραν ἀπόφασιν τῆς Συνόδου, ἦν μόνη ἡ Ἱεραρχία τοῦ Θρόνου, εἰς Σύνοδον συνεργομένη, ἐδικαιοῦτο νὰ ἀναθεωρήσῃ καὶ τροποποιήσῃ, καὶ ὄχι εἷς ἕκαστος Ἱεράρχης ἰδιαιτέρως ὑπὸ τὴν ἐπίρρειαν τῆς Πολιτικῆς Ἐξουσίας.

Οἱ δύο οὗτοι Ἀρχιερεῖς εἶναι ὁ νῦν Ἅγιος Ἐλευθερουπόλεως κύριος Σωφρόνιος Σταμούλης ³⁶, καὶ ὁ γράφων, ὅστις, κληθεὶς τότε διὰ τοῦ Ἁγίου Καβάλλας Χρυσοστόμου ³⁷ παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ, καὶ προτραπεὶς ὑπ' Αὐτοῦ μέχρις ἀπειλῆς, ὅπως ἀναγνωρίσω καὶ ἐγὼ τὸν Μελέτιον, ἠρνήθην διαρρήδην νὰ συμμορφωθῶ πρὸς τὴν σύστασιν, εἰς οὐδὲν λογισάμενος καὶ τὰς ἀπειλὰς Αὐτοῦ.

Τότε πρὸς ἀποφυγὴν δευτέρας ἐξορίας μου ἐν Ἁγίῳ Ὁρει, προφθάσας, ἀνεχώρησα εἰς Ἀλεξάνδρειαν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐκεῖ συγγενῶν μου καὶ ἀνακούφισιν ἐκ τῶν στενοχωριῶν μου.

• **Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ** διατελῶν, ἐδέχθην μίαν κλησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καλοῦντος με νὰ ἐμφανισθῶ ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ νὰ ἀπολογηθῶ, διότι δὲν ἀνεγνώρισα τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μελετίου, ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἄλλ' ὑψ' ἄς συνθήκας διετελούν, μὴ δυνάμενος νὰ ἐμφανισθῶ προσωπικῶς ἐνώπιον τῆς Συνόδου, ἀπέστειλα εἰς Αὐτὴν γραπτὴν ἀπολογία, δι' ἧς ἐδικαιολόγουν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων τὴν μὴ ἀναγνώρισιν τοῦ Μελετίου, ὡς Κανονικοῦ Πατριάρχου.

Καὶ ἐνῶ ὁ τελευταῖος οὗτος ἠτοιμάζετο νὰ μὲ δικάσῃ ἐρήμην καὶ νὰ μὲ καθαιρέσῃ, ἐξεδιώχθη τοῦ Θρόνου ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὡς ἀναμιχθεὶς σκανδαλωδῶς, παρὰ τὴν πνευματικὴν ἀποστολήν του, εἰς τὴν ἀντιτουρκικὴν πολιτικὴν ³⁸.

Καὶ οὕτως ἐσώθην τότε τῇ τοῦ Κυρίου οἰκονομίᾳ μιᾶς ἀδίκου καταδίκης, **ἵνα ὑποστῶ νῦν ταύτην ἔτι ἀδικώτερον.**

• **Τοιοῦτον** ὑπῆρξεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ παρελθόν μου μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεώς μου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Φλωρίνης, ἦν ποιμάνων θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως τῇ δυνάμει τοῦ Θεοῦ καὶ τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐπὶ ἐξαετίαν ³⁹, παρητήθην ταύτης οἰκειοθελῶς διὰ λόγους ὑγείας, ἵνα ἀφιερῶσω τὰς ὑπολειπομένας δυνάμεις μου πάλιν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ἱεουργῶν καὶ κηρύττων ἀδαπάνως τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ.

* * *

ΚΑΤΟΠΙΝ ἐνδὸς τοιοῦτου παρελθόντος μου ἐν τῇ ἐνεργῶ ὑπηρεσίᾳ, δύναται τις λογικῶς καὶ δικαίως κρίνων με, νὰ ἀμφιβάλλῃ ὅτι ἐγώ, μετὰ τὴν ἐξοδὸν μου ἐκ τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας καὶ περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ βίου, **δὲν θὰ προέβαινον εἰς ἓν τοιοῦτον μέγα καὶ τολμηρὸν διάβημα, ἂν τοῦτο δὲν μοὶ τὸ ἐπέβαλλεν ἡ Ἀρχιερατικὴ μου συνείδησις;**

Τί δὲ νὰ εἶπω, ὅσον ἀφορᾷ τὴν **κατάπτυστον συκοφαντίαν τοῦ Μακαριωτάτου**, ὅτι προήχθην εἰς τοῦτο μετὰ τῶν λοιπῶν συναγωνιστῶν μου, **ἵνα ἐξυπηρετήσωμεν προσωπικὰ πάθη κατ' αὐτοῦ καὶ διεκδικήσω τὴν ἱκανοποίησιν ἐγωῖστικῶν βλέψεων καὶ σκοπῶν, ἀφοῦ ὅλον μου τὸ παρελθὸν ἐγγυᾶται περὶ τῶν ἀγνῶν καὶ εὐγενῶν ἐλατηρίων τῆς ὅλης Ἀρχιερατικῆς μου Πολιτείας;**



(*) Περιοδ. «Ὁρθόδοξος Ἐνστασις καὶ Μαρτυρία», ἀριθ. 18-21/Ἰανουάριος-Δεκέμβριος 1990, σελ. 119-136.

1. Βλ. φωτογραφίαν τοῦ Πτυχίου τῆς Θεολογίας ἐν Ἠλίᾳ Ἀγγελοπούλου-Διονυσίου Μπατιστάτου, Μητροπολίτης πρώην Φλωρίνης Χρυσόστομος Κα-

βουρίδης-Αγωνιστής τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἔθνους, σελ. 170, Ἀθῆναι 1981. Ἡμερομηνία τοῦ Πτυχίου 8.7.1901, Λίαν Καλῶς, Σχολάρχης Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως Ἀπόστολος.

2. Βλ. φωτογραφίαν τοῦ Ἐγκαθιδρυτικοῦ Ἐγγράφου ὡς Μητροπολίτου Ἰμβρου ἐν **Ἡλία Ἀγγελοπούλου-Διονυσίου Μπατιστάτου**, αὐτόθι, σελ. 171. Ἀριθ. Πρωτ. Ἐγγράφου 6534/Ἀύγουστος 1908, εἰς διαδοχὴν τοῦ μητροπολίτου Ἰμβρου Ἰωαννικίου.

3. Τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ Ὁμολογητοῦ Ἱεράρχου ἐκ τῆς Μητροπόλεως Πελαγονίας μέχρι τῆς ἀναλήψεως ὑπ' αὐτοῦ τῆς Μητροπόλεως Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου εἶναι ὀλίγον συγκεχυμένον καὶ χρήζει περαιτέρω ἐρεύνης, πρὸς τὸ παρὸν δὲ ἐπισημαίνομεν τὰ ἑξῆς: Διασώζεται Ἐγκαθιδρυτικὸν Ἐγγραφοῦν (Ἀριθ. Πρωτ. 3415/10.9.1924), φέρον τὸν Χρυσόστομον Καβουρίδην ὡς πρῶτον Μητροπολίτην νεοσυστάτου Μητροπόλεως μὲ τίτλον Νέας Πελαγονίας-ὑπερτίμου καὶ Ἐξάρχου Ἄνω Μακεδονίας καὶ ἐμφανίζον αὐτὸν ὡς πρῶν Μελενίκου.

(Βλ. φωτογραφίαν Ἐγκαθιδρυτικοῦ Ἐγγράφου ὡς Μητροπολίτου Νέας Πελαγονίας ἐν **Ἡλία Ἀγγελοπούλου-Διονυσίου Μπατιστάτου**, αὐτόθι, σελ. 172).

4. Βλ. *Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον, ὡς Κριτήριον τῆς Ὁρθοδοξίας – Ἀπολογία τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου πρῶν Φλωρίνης Χρυσοστόμου πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Συνείδησιν*, σελ. 35-44, ἔκδοσις **«Κήρυκος τῶν Ὁρθόδοξων»**, Ἀθῆναι 1935. Ὑποσημειώσεις, σχολιασμός, ἐπιμέλεια ἡμέτερα.

5. Προηγουμένως εἶχεν ἀναφερθῆ ὁ Ὁμολογητῆς Ἱεράρχης εἰς τὸν ἐνδεχόμενον φόβον καὶ κίνδυνον νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ἢ εὐθύνη τοῦ *«Ἐκκλησιαστικοῦ πραξικοπήματος* (σ. ἡμ. τῆς ἀλλαγῆς τοῦ Ἡμερολογίου) *καὶ νὰ κηρυχθῶσιν αὐταὶ ἐν μελλούσῃ Συνόδῳ Σχισματικαὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, τῶν ἐχομένων στερρῶς τοῦ Ὁρθόδοξου Ἑορτολογίου»*, ἀναφέρει δὲ καὶ τμήμα ἀπὸ τὸ *«σοβαρὸν καὶ ἄξιον μελέτης Ὑπόμνημα»* *«πρὸς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἑλλάδος»* τοῦ Κασσανδρείας Εἰρηναίου, σχετικὸν μὲ αὐτὸν τὸν κίνδυνον:

«Ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τῆς τελευταίας αὐτῆς πρὸς τὸν Ἀγγλικανισμὸν ῥοπῆς, «διὰ τῆς καταπροδώσεως τοῦ ἐνδόξου, περικαλλεστάτου καὶ σεβαστοῦ αὐτῆς παρελθόντος καὶ τῶν προτεσταντισμοῦ ὄζουσῶν καὶ ἀκράτητον πρὸς τὰ σαρκικὰ ροπὴν προδιδουσῶν προσφάτων καινοτομιῶν αὐτῆς κινδυνεύει νὰ ἀποκηρυχθῆ ὡς σχισματικὴ ὑπὸ τῶν Σλαυικῶν ἰδίᾳ Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν»

(Βλ. **Μητροπολίτου Κασσανδρείας Εἰρηναίου**, Ὑπόμνημα εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος, συγκληθεῖσαν τῇ 14 Ἰουνίου 1929, σελ. 28, Ἀθῆναι 1929, ὑπογραμ. κειμ.).

6. **Κακόζηλος**: Ὁ κακὸς καὶ ἀπειροκάλως (ἀτέχνως, ἀκαλαισθήτως) μιμούμενός τι (ἀντίθ. εὐζηλος). Κακοζηλία· κακὴ μίμησις, ἄμιλλα, προθυμία.

7. **«Δεξιοὶ τῶν θρόνων σχοινοβάται καὶ ἀναρρηχταί»**. Ἐκπληκτικὴ καὶ ἀξιοθαύμαστος ἔκφρασις διὰ τὴν ἐν βραχύτητι ἀκρίβειαν καὶ ἐπιτυχίαν χαρακτηρισμοῦ τῆς ἀναρρηχίσεως εἰς τοὺς θρόνους τῶν Μ. Μεταξάκη καὶ Χ. Παπαδοπούλου! (σχοινοβάτης: ὁ βαδίζων ἐπὶ τεταμένου σχοινοῦ, ὁ ἐκτελῶν ἀκροβατικὰ γυμνάσια).

• **Διὰ** τὴν κραυγαλέως ἀντικανονικὴν ἄνοδον τοῦ Μελετίου Μεταξάκη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον Ἀθηνῶν (ἔξῃ ὁ κανονικὸς Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεό-

κλπος, ἐξελέγη ὑπὸ πενταμελοῦς Ἀριστίνδου Συνόδου, ἐπεβλήθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Βενιζέλου, Φεβρ. 1918) καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως (ἀπεμακρύνθη τοῦ θρόνου τῶν Ἀθηνῶν τὴν 17.11.1920, ἐξελέγη τὴν 25.11.1921 «*συνεπεῖρα ἀσκήσεως βίας ἐπαναστατῶν Ἑλλήνων, κατὰ Συνοδικῶν ἐκλογῶν*» καὶ ἐνῶ διεξήγοντο ἀνακρίσεις εἰς βᾶρος του, ἐνεθρονίσθη τὴν 24.1.1922 εἰς Κωνσταντινούπολιν καθρημένος ὢν), ὅσον καὶ τοῦ Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον Ἀθηνῶν (ὀριστικὴ ἀπομάκρυνσις τοῦ Ἀθηνῶν Θεοκλήτου πολιτικῆ ἐπεμβάσει τὴν 10 & 25.1.1923, ἐκλογή τοῦ Χ.Π. ὑπὸ πενταμελοῦς Ἀριστίνδου Συνόδου τὴν 23.2.1923 καὶ πάλιν πολιτικῆ ἐπεμβάσει, χειροτονία τοῦ Χ.Π. τὴν 25.2.1923 μόνον ὑπὸ τῶν τριῶν ψηφισάντων αὐτὸν Ἀρχιερέων), βλ. **Ἄ. Δ. Δελήμπαση**, Πάσχα Κυρίου, σελ. 648-650, 660-664, Ἀθῆναι 1985.

• **Ὁ Κερκύρας** Μεθόδιος Κοντοστᾶνος (1942-1967) εἶχε γράψει διὰ τὸν Μ.Μ.: «*Ἄλλ' ὁ ἐξ Ἁγίων Τόπων φυγὰς Μελέτιος Μεταξάκης, ὁ ἀπὸ Κιτίου, ἀπὸ Ἀθηνῶν, ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως καὶ εἶτα Ἀλεξανδρείας, ἄστατον καὶ ἀνήσυχον φιλαρχίας πνεῦμα, κακὸς δαίμων, καὶ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας δὲν ὤκνησεν εἰς προσπάθειαν, ἵνα ἐπιβληθῆ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων*».

(βλ. **Διονυσίου Μ. Μπατιστάτου** Ἀνατύπωσις, Ἐπιμέλεια, Εἰσαγωγή: Πρακτικὰ καὶ Ἀποφάσεις τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πανορθοδόξου Συνεδρίου, 10.5-8.6.1923, σελ. ε', ἐνθα καὶ ἄλλων σχετικὰ μαρτυρίαι, Ἀθῆναι 1982).

• **Ἐπίσης**, ὁ Κασσανδρείας Εἰρηνναῖος κατήγγειλεν εὐθαρσῶς, ὅτι ὁ Μ.Μ. «*ᾤφειλε τὴν διαδοχικὴν εἰς τὰ ὑπάτα τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀξιώματα ἄνοδον αὐτοῦ*», «*φιλοδοξία τυφλούμενος καὶ εἰς τὴν διαφήμισιν τοῦ ἐγὼ του θυσιάζων τὰ πάντα*», εἰς τὰς «*ἀμαρτωλὰς θελήσεις καὶ ἰδιοτελεῖς ἐπιθυμίας ἀλλοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ μυστικῶν ἐταιριῶν*».

(βλ. **Μητροπολίτου Κασσανδρείας Εἰρηνναίου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 19, §Δ).

• **Ὁ Μητροπολίτης** Ἑρμουπόλεως Νικόλαος ἔγραψεν ἐν ἔτει 1935 τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικὰ τῆς φιλοδοξίας καὶ φιλαρχίας τοῦ Μ.Μ.: «*Ὅταν ὁ Μελέτιος μετεβαίνει εἰς τὰς Ἀθήνας νὰ διαπραγματευθῆ τὸν διορισμὸν του ὡς Ἀθηνῶν (ἐνῶ ἤτο Μητροπολίτης Κιτίου εἰς Κύπρον ἤδη ἀπὸ τοῦ Μαρτίου 1910, σμ. ἡμ.), τοῦ προέβала τοὺς κινδύνους τῆς θέσεως διὰ τὴν ἀνώμαλον ἐκεῖ πολιτικὴν κατάστασιν, ἀπίντησεν ὁ Μελέτιος, μετὰ τῆς γνωστῆς τολμηρᾶς ἀποφαστικότητός του: "Ἦ τοῦ ὕψους ἢ τοῦ βάθους", καὶ ἐδοκίμασεν ὄντως ἀμφοτέρα*».

(βλ. **Ἀλεξ. Ἰ. Ζερβουδάκη**, Διάσποροι Τέκτ.: - Μελέτιος Μεταξάκης, ἐν «**Τεκτονικὸν Δελτίον**» - Ὀργανον τῆς Μεγ.· Στ.· τῆς Ἑλλάδος, ἔτος 17, ἀριθ. 71/Ἰαν.-Φεβρ. 1967, σελ. 38, ὑποσημ. 51, ὑπογραμ. κειμ.).

8. Ἐπισμυγερὸς (ἐπί+σμυγερὸς)· τὸ σμυγερὸς ποιητικὸς τύπος τοῦ μογερός· ὁ κοπιῶν, ὁ τεθλιμμένος, ἄθλιος, δυστυχής· ἐπὶ πραγμάτων· κοπιώδης, ἐπιμοχθος, θλιβερός, ἀνιαρὸς (ἐκ τοῦ μογιῶ· κοπιῶ, μοχθῶ, τάλαιπωροῦμαι, στενοχωροῦμαι, ὑποφέρω).

9. Τεθρυσμένα-τεθρυμμένα· μτχ. παθ. παρακ. τοῦ θρύπτω· θρυμματίζω, κατασυντρίβω, κατακερματίζω.

10. «*Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσι*» (Ρωμ. ε' 3)· «*νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ἡμῶν*» (Κολασ. α' 24).

11. Ἡ ἔννεαμελὴς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου «*Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*», εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1552/30.5.1935

Ἐγκύκλιον (δὲν υπέγραψαν τὴν Ἐγκύκλιον ταύτην τὰ λοιπὰ τέσσαρα μέλη ἧτοι οἱ Σάμου Εἰρηναῖος, Ὑδρας Προκόπιος, Ἀκαρνανίας Ἱερόθεος καὶ Δράμας Βασίλειος) «πρὸς τὸν εὐλαβέστατον κληρὸν καὶ τὸν εὐσεβῆ ἑλληνικὸν λαόν», υπεστήριζεν ὅτι οἱ τρεῖς Ὁμολογηταὶ Ἱεράρχαι «ἤχθησαν εἰς τὴν ἀνταρσίαν ταύτην ἐκ προσωπικῶν καὶ ἰδιοτελῶν λόγων, οὐχὶ δὲ ἐξ ἰδεολογίας περὶ Ἡμερολογίου καὶ ἐξ ἀγάπης αὐτῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, οὔτε ἐξ ἐνδιαφέροντος πρὸς τοὺς ἐμμένοντας εἰς τὰς ἐσφαλμένας ἡμερομηνίας, τοὺς ὁποίους διὰ στοργῆς καὶ ἀγάπης περιβάλλει ἡ Ἐκκλησία».

(Βλ. περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ἀριθ. 22/1.6.1935, σελ. 170· ἐπίσης βλ. **Ἀρχιμ. Θεοκλήτου Α. Στράγκα**, Ἐκκλησίας Ἑλλάδος Ἱστορία..., τ. Γ', σελ. 2039-2042, καὶ ἐν σελ. 2035-2036, ὅπου υποστηρίζεται, ὅτι ὁ Δημητριάδος Γερμανὸς παρέσυρε τοὺς δύο ἑτέρους Ἱεράρχας καὶ ἀναφέρονται εἰδικῶς διὰ τὸν πρῶν Φλωρίνης Χρυσόστομον οἱ λόγοι, οἵτινες – κατὰ τὴν γνώμην τῶν Καινοτόμων – ὤθησαν αὐτὸν εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἀποτειχίσεώς του).

• **Διὰ** τὴν διῆθεν στοργὴν καὶ ἀγάπην, μεθ' ἧς περιέβαλαν οἱ Καινοτόμοι τοὺς Ἀκαινοτομήτους τοῦ Πατρῴου Ἡμερολογίου, βλ. τὸ ἄρθρον [«Ἦνέχθη ὁ Μακαριώτατος νὰ βάψῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ μὲ τὸ αἷμα τοῦ ἀθώου καὶ θρήσκου Ποιμνίου, μαρτυρήσαντος ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας»](#), περιοδ. «Ὁρθόδοξος Ἔνστασις καὶ Μαρτυρία», ἀριθ. 22-23/Ἰανουάριος-Ἰούνιος 1991, σελ. 218-225.

12. Ὁ Ὁμολογητὴς Ἱεράρχης εἰς τὸ λίαν σημαντικὸν αὐτὸ βιβλίον του, «*Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ἡμερολόγιον ὡς Κριτήριον τῆς Ὁρθοδοξίας*», ἀνασκευάζει πέντε λόγους-σημεῖα, «οἵτινες ὤθησαν τὴν Κυβέρνησιν Τσαλδάρη νὰ ταχθῆ παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Διοικουσίας Συνόδου σκανδαλωδῶς καὶ καθ' ἡμῶν» (σελ. 21).

• **Οἱ λόγοι** ἦσαν οἱ ἑξῆς: ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἐπαρουσίασεν ἐνώπιον τῆς Κυβερνήσεως τὸ καθαρῶς «*Ὁρθόδοξον διάβημα*» τῶν τριῶν Ἀρχιερέων,

α) «*ὡς ἀνταρσίαν κατὰ τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους*»,

β) «*ὡς ὑποκινούμενον ὑπὸ ξένης θρησκευτικῆς προπαγάνδας*»,

γ) ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἦτο «*ἀλληλέγγυον καὶ συνυπεύθυνον*» «*εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἡμερολογιακῆς καινοτομίας*»,

δ) ὅτι τὸ «*Κίνημα*» τῶν τριῶν «*ὀρμᾶται ἐκ προσωπικῶν λόγων καὶ συμφεροντολογικῶν ἐλατηρίων*» καὶ

ε) ὅτι «*τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν οὔτε μὲ τὴν πίστιν, οὔτε μὲ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Παράδοσιν*».

13. Δημητριάδος Γερμανός. Μαυρομάτης. Ἐκ Ψαρρῶν. Δημητριάδος ἀπὸ 14.7.1907. Ἐκοσμεῖτο μὲ ἐξαιρετὰ διοικητικὰ χαρίσματα, σπάνιον σθένος καὶ ἀρετᾶς. Ἐν ἔτει 1935 ἐξωρίσθη εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Χοζοβιωτίσης Ἀμοργοῦ. Ἐκοιμήθη τῇ 20.3.1944.

14. Περίοδος 1901-1908.

15. Ὁ Ὁμολογητὴς Ἱεράρχης διετέλεσεν ὡς Μητροπολίτης Ἱμβροῦ καὶ Τενέδου ἐπὶ μίαν τετραετίαν: 1908-1912. Ἱμβρος: ἡ γνωστὴ νῆσος κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου.

16. Πελαγονίας Μητρόπολις. Ἦτο Μητρόπολις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἔχουσα ἔδραν τὸ Μοναστήριον (πόλιν τῆς Β.Δ. Μακεδονίας εἰς Νοτιοσλαβίαν, 13 χλμ. ἀπὸ τῶν ἑλληνικῶν συνόρων), τὴν ἀρχαίαν Ἡράκλειαν ἢ Πελαγονίαν.

αν. Μέχρι τοῦ ἔτους 1767, ὅτε κατελύθη τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος, ὑπέκειτο ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ταύτην. Τὸ Μοναστήριον εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας ἤκμαζε, θεωρούμενον ὡς ἡ δευτέρα πόλις τῆς Μακεδονίας (ἐκ τῶν 45.000 κατοίκων της, αἱ 14.000 ἦσαν Ἕλληνες, διατηροῦντες 17 Σχολεῖα, Νοσοκομεῖον, Ἄσυλον καὶ δύο Σωματεῖα).

17. Ὁ Μακεδονικὸς Ἀγὼν (1903-1908) διεξήχθη κατὰ τῶν βουλγαρικῶν ἰδίως ἀνταρτικῶν σωμάτων (Κομιτατζίδων). Εἰς Βουλγαρίαν εἶχεν ἰδρυθῆ τὸ «*Μακεδονικὸν Κομιτᾶτον*», ὅπερ ἀπέβλεπεν εἰς τὸν ἐκβουλγαρισμὸν, ἥτοι εἰς τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ φυλετικοῦ φρονήματος τοῦ ὑπὸ Τουρκικὸν ζυγὸν εἰσέτι Μακεδονικοῦ λαοῦ διὰ παντοίων καταπιέσεων καὶ δολοφονιῶν, κυρίως εἰς βάρος Ἱερέων καὶ Διδασκάλων. Ἐδημιουργήθη ἀφόρητος κατάστασις καὶ προεκλήθη ἡ ἑξέγερσις τῶν Ἑλλήνων Μακεδόνων, οἵτινες ὠργάνωσαν ἀνταρτικά σώματα, ἐνῶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἰδρύετο πρὸς ἐνίσχυσίν των τὸ Μυστικὸν Ἑλληνικὸν Μακεδονικὸν Κομιτᾶτον (1904). Τὰ ἑλληνικά σώματα συνεχίζουσιν ἐπιτυχῶς νὰ δράσιν των μέχρι τοῦ 1908, ὅποτε τὸ κίνημα τῶν Νεοτούρκων θέτει τέρμα εἰς τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα. Ὀνομαστοὶ κατέστησαν οἱ Μακεδονομάχοι τῆς περιόδου αὐτῆς (1903-1908), ὡς ὁ ἀγνὸς ἦρως ἀξιωματικὸς Παῦλος Μελάς (1870-1904) καὶ ὁ Τέλλος Ἄγρας (Ἀγαπνός, 17.6.1907). Ἐμπνευσμένοι καὶ ἠρωϊκοὶ Ἱεράρχαι τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως συμπαρίστανται μεγαλοφρόνως εἰς τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα, ὡς ὁ γνωστότατος Καστορίας Γερμανὸς Καραβαγγέλης (1867-1936), ὁ Γρεβενῶν Αἰμιλιανὸς Λαζαρίδης (1871-1911), ὁ Δράμας (καὶ εἶτα Σμύρνης) Χρυσόστομος Καλαφάτης (1867-1922), ὁ Κορυτσᾶς Φώτιος Καλπιδῆς (1862-1906), ὁ Μελενικίου Κωνσταντῖνος Ἀσημιάδης (1872-1913), ὁ Κασσανδρείας Εἰρηναῖος Παντολέοντος (1864-1945), καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

(Βλ. **Δημητρίου Β. Κοντοπανάγου**, Ἡ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα, σειρὰ 12 ἄρθρων-ἐπιφυλλίδων εἰς ἐφημερίδα «**Ἐστία**», 21.9.1987-3.10.1987).

18. Βαλκανικοὶ Πόλεμοι καλοῦνται οἱ δύο πόλεμοι, οἵτινες τὸ 1912-1913 διεξήχθησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν (Βαλκανικὴν) Χερσόνησον:

ὁ Α΄ (25.9.1912-17.5.1913) τῆς Ἑλλάδος, Βουλγαρίας, Μαυροβουνίου καὶ Σερβίας ἐναντίον τῆς Τουρκίας, καὶ

ὁ Β΄ (19.5.1913-28.7.1913) τῆς Βουλγαρίας ἐναντίον τῶν τέως συμμάχων της Ἑλλάδος καὶ Σερβίας, Ἀρχηγὸς τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων ἦτο ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος (ἐπιτελάρχης ὁ Στρατηγὸς Δαγκλῆς, Κυβέρνησις ὑπὸ τὸν Ἑλ. Βενιζέλον, Βασιλεὺς ὁ Γεώργιος Α΄ 15.3.1913, Βασίλισσα Ὁλγα), Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι Ἰωακεῖμ Γ΄ (13.12.1912)-Γερμανὸς Ε΄ (28.1.1913-12.10.1918), Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεόκλητος Μηνόπουλος (γεν. 1848, 1904-1917, 1920-1922).

• **Οἱ Σέρβοι** κατέλαβαν τὸ Μοναστήριον κατόπιν τῆς ἱστορικῆς Μάχης τοῦ Μοναστηρίου (31.10-6.11.1912).

• **Κατὰ τὸν Β΄ Πόλεμον** οἱ Βούλγαροι εἰσέβαλαν εἰς τὰ Σερβικὰ ἐδάφη τὴν 16-17.6.1913.

19. Περίνοια· σύνεσις.

20. Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος (28.7.1914-11.11.1918). Δύο συνησπισμένοι ἀντίπαλοι δυνάμεις: **α)** «*Τριπλῆ Συμμαχία*» (Ἀντάντ), περιλαμβάνουσα Μ. Βρετανίαν, Γαλλίαν, Ρωσίαν, καὶ **β)** Γερμανία, Αὐστροουγγαρία, Ἰταλία. Ἡ Αὐστροουγγαρία ἐκέρυξε τὸν πόλεμον τὴν 28.7.1914 κατὰ τῆς Σερβίας.

- **Οι Βούλγαροι** κατέλαβον τὸ Μοναστήριον τὴν 4.12.1915 καὶ κατεῖχον αὐτὸ μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1916.

- **Τὴν 19.11.1916** αἱ Ἀναττικαὶ δυνάμεις ἀππλευθέρωσαν τὸ Μοναστήριον ὀριστικῶς ἀπὸ τοὺς Γερμανοβουλγάρους κατὰ τὰς «Ἐπιχειρήσεις Μοναστηρίου» (12.9.-20.11.1916).

21. Βλ. φωτογραφίαν Διπλώματος, δοθέντος εἰς τὸν Ὁμολογητὴν Ἱεράρχην εἰς πίστωση τῆς ἀπονομῆς τοῦ Σταυροῦ τῶν Ταξιαρχῶν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου Β' (ἐν Ἀθήναις τῇ 24.10.1921, ὑπογραφή Βασιλέως καὶ Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν Ἀντωνίου Καρτάλη) ἐν **Ἡλία Ἀγγελοπούλου-Διονυσίου Μπατιστάτου**, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 174.

- **Ἐπατριάρχευεν** ὁ διαδεχθεὶς τὸν Ἰωακείμ Γ' (β. 1901-1912) Γερμανὸς Ε' (1913-1918), Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ὄντος τοῦ Θεοκλήτου Μνηποῦλου (1904-1917).

- **Τὴν 8.3.1913** ὠρκίσθη Βασιλεὺς ὁ Κωνσταντῖνος (ὁ Ἀρχιστράτηγος, γεν. 1868, βασ. 1913-1917, 1920-1922, 1922, Βασίλισσα Σοφία), εἰς διαδοχὴν τοῦ δολοφονηθέντος (5.3.1913) εἰς Θεσσαλονίκην πατρός του Γεωργίου Α', ἐπὶ Κυβερνήσεως Ἑλ. Βενιζέλου.

- **Ἡ κήρυξις** τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου (1914) ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τοῦ ἐπελθόντος ὀλεθρίου διχασμοῦ (ὁ Βασιλεὺς Κ. ἤθελεν οὐδετερότητα, ὁ δὲ Ἑλ. Βενιζέλος ἔκρινεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐξέλθωμεν εἰς τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν συμμάχων Δυνάμεων, ἐπικολούθησε πρωτοστατοῦντος τοῦ Ἀθηνῶν Θεοκλήτου τὸ ἱστορικὸν «ἀνάθεμα» κατὰ τοῦ Ἑλ. Βενιζέλου, Δεκ. 1916).

- **Τὸ Φθινόπωρον** τοῦ 1916 ὁ Ἑλ. Βενιζέλος μετέβη εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ἐγκατέστησε προσωρινὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία τῇ βοήθειά τῶν Δ. Συμμάχων ἐγκατεστάθη τὸν Ἰούνιον τοῦ 1917 εἰς Ἀθήνας, ἐξαναγκασθέντος τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου εἰς παραίτησιν ὑπὲρ τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ του Ἀλεξάνδρου, ἀναλαβόντος τὸν θρόνον (γεν. 1893, βασ. 1917-1920, σύζ. Ἀσπασία Μάνου) καὶ καθαιρεθέντος καὶ διωχθέντος βιαίως τοῦ Ἀθηνῶν Θεοκλήτου, ἀντ' αὐτοῦ δὲ κατασταθέντος, ὡς Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, τοῦ ἀπὸ Κιτίου Μελετίου Μεταξάκη (Φεβρ. 1918), ὡς Βενιζελικοῦ.

- **Ἡ Ἑλλάς** ἐξῆλθεν εἰς τὸν Πόλεμον καὶ μετὰ τὴν λήξιν αὐτοῦ (11.11.1918) ἐλάμβανεν ὀλόκληρον τὴν Θράκην (μέχρι τῆς Τσατάλτζας, 45 χλμ. Δ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως) καὶ ἐν Μ. Ἀσίᾳ τὴν Σμύρνην μετὰ τῆς ἐνδοχώρας αὐτῆς.

- **Τὴν 12.10.1920** ἀπέθανεν ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐκ σπυαϊμίας, δηχθεὶς ὑπὸ πιθήκου.

22. Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας. Σπύρου. Γεν. 1886 εἰς Βασιλικὸν Πωγωνίον Ἡπείρου. Διάκονος ἀπὸ τοῦ Μαρτίου 1910. Ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1910 μέχρι τοῦ 1912 διετέλεσε Διάκονος τοῦ Μητροπολίτου Πελαγονίας Στεφάνου (διαδόχου τοῦ περιφήμου Μακεδονομάχου Μητροπολίτου Ἰωακείμ Φοροπούλου, 18.10.1903-31.1.1909), ἀπὸ δὲ τοῦ 1912-1918 τοῦ Χρυσοστόμου Καβουρίδου ἐν τῇ αὐτῇ Μητροπόλει. Ἀπὸ τοῦ Μαρτίου 1919 ἕως τοῦ Δεκεμβρίου 1922 διετέλεσε Διάκονος τοῦ Ἀθηνῶν Μελετίου Μεταξάκη καὶ τοῦ Ἀθηνῶν Θεοκλήτου. Ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1922 ἕως τοῦ Αὐγούστου 1930 διετέλεσε Μητροπολίτης Κερκύρας καὶ Παξῶν. 1930-1948: Ἀρχιεπίσκοπος Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς. 1948-1972: Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

23. Σενεγαλέζοι οἱ τῆς Σενεγάλης, Γαλλικῆς ποτε ἀποικίας (1854-1960),

νῦν ἀνεξαρτήτου κράτους εἰς Δ. Ἀφρικὴν ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἐκτάσεως 196.192 τ.χ., πληθ. 3.490.000 (1.7.1965), πρωτεύουσα Ντακάρ.

24. Πατριάρχης Σερβίας Βαρνάβας. Ρόσιτς. Γέν. 1880. Εὐρυμαθέστατος, γλωσσομαθέστατος καὶ εἷς τῶν μεγαλυτέρων καὶ ἰκανωτέρων Πατριαρχῶν Σερβίας. Ἐχειροτονήθη (περίπου τὸ 1910) ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' εἰς Ἐπίσκοπον Βελεσῶν καὶ Δευρῶν. Μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους (1912-1913) διωρίσθη Τοποτηρητὴς ὅλων τῶν νοτίων ἐπαρχιῶν τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, μετὰ δὲ τὸν Α' Παγκόσμιον Πόλεμον (1914-1918) διωργάνωσε τὰς ἐπαρχίας τῆς Παλαιᾶς Σερβίας καὶ τῆς εἰς Γιουγκοσλαβίαν Μακεδονίας. 1920-1930: Μητροπολίτης Σκοπίων. 1930-1937: Πατριάρχης Σερβίας.

25. Ἵσως εἶναι λίαν ἐπίκαιρα καὶ ἔχονται μεγάλης ἀλθθείας ὅσα ἐπισημαίνει ὁ Κασσανδρείας Εἰρηναῖος:

«Δυστυχῶς ὁμως ἀπὸ τῆς κατηραμένης ἐκείνης ὥρας, καθ' ἣν ἡ βασιλεὺς τῶν πόλεων ἐπιπτεν ὑπὸ τὸ φάσγανον τοῦ βαρβάρου κατακτητοῦ, ἡ Ὁρθόδοξος Ἱεραρχία ἀνελάμβανε καθήκοντα, διὰ τοῦ ἀδώρου δώρου τοῦ Μωάμεθ Β', ἥτοι τῶν λεγομένων ἐθνικῶν προνομίων, κοσμικῆς ἐξουσίας. Ἡ ἐξάσκσις τῶν καθκόντων τούτων ὁλονὲν ἀπεμάκρυνεν τὸν κληρὸν ἀπὸ τῶν κυρίως ποιμαντικῶν καὶ θρησκευτικῶν αὐτοῦ καθκόντων», «βαθμηδὸν ἡ ὀρθόδοξος Ἱεραρχία ἐπελανθάνετο τῶν κυρίως πνευματικῶν αὐτῆς καθκόντων καὶ ἐπεξετείνεται ἐν τῷ κύκλῳ τῶν πολιτικωτέρων καθκόντων», «ἡ πτώσις Ἰωακείμ τοῦ Γ' κατὰ τὴν α' αὐτοῦ πατριαρχίαν (1878-1884) ἐσήμεινε τὴν θυσίαν τῆς Οἰκουμενικότητος τοῦ α' τῆς Ὁρθοδοξίας Θρόνου ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνισμοῦ», «ἀπὸ τῆς ἀτυχοῦς πτώσεως ἐκείνης τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ ταυτίζονται πλέον αἱ τύχαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πρὸς τὰς τύχας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τὸ ὅποιον ἀνυφοῖ αὐτὸν ἀνυφούμενον καὶ συμπαρασύρει αὐτὸν καταπίπτον. Μεγάλῃ καὶ τολμηρᾷ θυσίᾳ, διὰ τῆς ὁποίας ἐξηγείται τὸ μέγεθος τῆς τιμωρίας ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Θεοῦ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἱεραρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐθυσίασε τὸ θεῖον εἰς τὸ ἀνθρώπινον, τὸ αἰώνιον εἰς τὸ πρόσκαιρον, τὰ συμφέροντα τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Τούτου ἕνεκα αὕτη τιμωρεῖται σήμερον δικαίως ὑπὸ τῆς οὐδὲν κακὸν ἀφιεμένης ἀτιμώρητον Θείας Δικαιοσύνης...». «Κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀμυντικὸν ἀγῶνα οἱ Μητροπολίται τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐμφανίζονται μᾶλλον πολιτικοὶ ἢ ἐκκλησιαστικοὶ ἄρχοντες. Τὸ δὲ καθαρῶς κοσμικὸν αὐτῶν φρόνημα ἐκδηλοῦται ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν δύο Τοποτηρητειῶν, αἵτινες διεκυβέρνησαν τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν Γερμανοῦ τοῦ Ε' (Καβακοπούλου, γεν. 1835, †1920, πατρ. 28.1.1913-12.10.1918)», «οἱ πάντες μικροὶ καὶ μεγάλοι ἐφιλοτιμοῦντο, ἵνα ἐμφανισθῶσι διὰ πραγματειῶν καὶ ἀρθριδίων, ὡς περιφρονεῖται καὶ ἀνατροπεῖς τοῦ Ἀρχαίου Ἐκκλησιαστικοῦ καθεστώτος καὶ νομοθέται καὶ εἰσηγηταὶ καινῶν δαιμονίων ἀνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ ἐκ μέρους τῆς ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς», «τῶν Τοποτηρητειῶν λοιπῶν σιγησασῶν, ἡ ἀλθθέστερον εἰπεῖν, εὐνοϊκὴν στάσιν τηρησασῶν ἀπέναντι τῶν φλυαριῶν τῶν νεωτεριζόντων νομοθετῶν, ἔγραψον οὗτοι καὶ διεκέρυσσον "ὄ,τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν ἔλθῃ γλώτταν"».

• Ἐν συνεχείᾳ ἀπαριθμοῦνται διάφοροι προτεινόμενοι καινοτομίαι μὲ ἀποκορύφωμα τὰς προταθείσας ἐπὶ Μελετίου Μεταξάκη ἐν τῷ ἀντορθόδοξῳ Συνεδρίῳ τοῦ 1923.

(Βλ. **Μητροπολίτου Κασσανδρείας Ειρηναίου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 14-19, §Γ', Δ', ὑπογραμ. ἡμέτ.).

• **Ἀποτελεῖ** καὶ αὐτὴ μίαν ἀκόμῃ σοβαρὰν μαρτυρίαν τῆς ἀλώσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ τοῦ κοσμικοῦ πνεύματος ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος καὶ ὅτι ἡ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920, τὸ Συνέδριον τοῦ 1923 καὶ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ Ἡμερολογίου τὸ 1924 δὲν ἦσαν κεραυνοὶ ἐν αἰθρίᾳ, **ἀλλὰ προϊόντα «ἐξελίξεων» καὶ «ζυμώσεων»** (Οἱ δύο Τοποτηρηταὶ μετὰ τὸν Γερμανὸν Ε' ἦσαν α. ὁ Προύσης Δωρόθεος, 12.10.1918-6.3.1921, περὶ οὗ βλ. ὑποσημ. 26, καὶ β. ὁ Καισαρείας Νικόλαος, 6.3.1921-24.1.1922).

26. Προύσης Δωρόθεος. Μαρμέλης. Ἀπὸ 25.10.1908 Μητροπολίτης Προύσης. Ἀπὸ Ὀκτωβρίου 1918 ἕως 6.3.1921(†) Τοποτηρητῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου (μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Γερμανοῦ Ε', 1912-1918, διαδόχου τοῦ Ἰωακείμ Γ'). Ἐπὶ τῆς Τοποτηρητικῆς του διοργανώθησαν ἐπιτροπαὶ ἐν Φαναρίῳ πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν ἐπὶ διαφόρων προβλημάτων: ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μεταρρυθμίσεων, ἐπὶ τῆς προσεγγίσεως μετὰ τῶν ἄλλων *ἐκκλησιῶν*, ἐπὶ τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος κ.ἄ. Ἡ γνωστὴ οἰκουμενιστικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920 ἐπ' αὐτοῦ ἐξαπελύθη, ἐπίσης δὲ ἐπὶ τῆς Τοποτηρητικῆς του, διὰ πρώτην φοράν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον συμμετεῖχεν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν, διὰ τῆς ἀποστολῆς Ἀντιπροσωπιῶν αὐτοῦ εἰς τὰ Συνέδρια τοῦ 1920. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος, διὰ πρώτην φοράν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀγγλικανο-ορθοδόξων σχέσεων, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπέστειλεν Ἀντιπροσωπίαν εἰς τὸ 5' ἐν Λάμπεθ Συνέδριον, ἥτις εἶχεν ἐπισήμους θεολογικὰς συζητήσεις μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν. Ὁ Τοποτηρητῆς Προύσης Δωρόθεος μετέβη εἰς Λονδίνον ἐν ἔτει 1921 καὶ προσέφερεν εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κανταουρίας Δάβιδσον τὸ Ἐγκόλπιον τοῦ Ἰωακείμ Γ'. Ὁ Τοποτηρητῆς Προύσης Δωρόθεος ἠσέβησε δεινῶς μὲ τὴν ὅλην οἰκουμενιστικὴν συμπεριφοράν του, ἐπισηραγισθεῖσαν διὰ τῆς παραδόσεως εἰς αἰρετικούς τοῦ συμβόλου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀρχιερωσύνης καὶ δὴ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ', διὸ καὶ ἀπέθανεν αἰφνιδίως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπισκέψεως ἐκείνης: ὄντως, *«φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος»* (Ἔβρ. ι' 31).

(Βλ. **Α. Δ. Δελήμπαση**, Ἡ Αἴρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, σελ. 235-236, Ἀθῆναι 1972).

• **Ἀποδεικνύονται** οὕτως ὀρθὰ τὰ ἐπισημαινόμενα ἐν τῇ ὑποσημείωσει 25 ὑπὸ τοῦ Κασσανδρείας Εἰρηναίου περὶ Τοποτηρητιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

27. Κανελλόπουλος Εὐθύμιος (1876-1943). Διαπρεπὴς διπλωμάτης, γεννηθεὶς εἰς Ἀθήνας, ἐγγονὸς τοῦ Εὐθυμίου Κανελλοπούλου (ὄνομαστοῦ Ἀγωνιστοῦ τοῦ 1821, Φιλικοῦ, Πολιτικοῦ καὶ Ἐμπόρου, †1890). Διετέλεσε Πρόξενος καὶ Πρεσβευτῆς εἰς διαφόρους πόλεις τοῦ ἐξωτερικοῦ. Εὐρισκόμενος εἰς τὸ Γενικὸν Προξενεῖον Θεσσαλονίκης, συνειργάσθη μὲ τὸν Ἰωάννα Δραγούμην καὶ τοὺς Ἑλληνας Ἀξιωματικούς διὰ τὴν εὐδόωσιν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος. Κατὰ τὸ διάστημα Δεκ. 1918-Ἰαν. 1921 εἶχε τοποθετηθῆ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Ἑλ. Βενιζέλου ὡς Ὑπατος Ἀρμοστής ἐν Κωνσταντινουπόλει.

28. Ἐναγχος: ἄρτι, προσφάτως.

29. Τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καταλαβόντος τὴν Θράκην, τὴν Σμύρνην καὶ τὴν ἐνδοχώραν αὐτῆς, προκηρύσσονται ἐκλογαὶ διὰ τὴν 1.11.1920, κατὰ τὰς ὁποίας νικᾷ ἡ Ἠνωμένη Ἀντιπολίτευσις, ὁ δὲ Ἑλ. Βενιζέλος (ἡγέτης τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων) δὲν ἐκλέγεται οὔτε βουλευτής.

(Βλ. καὶ ὑπόσημ. 31).

• **Ὁ Δημ. Πάλλης** σχηματίζει Κυβέρνησιν καὶ διεξάγεται Δημοψήφισμα (Νο-
έμβριος 1920) διὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, παρὰ τὰς διαμαρτυ-
ρίας τῶν Συμμάχων, οἵτινες ἀντιδροῦν - μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Βασιλέως Κ. - εἰς
τὴν ἀπαραίτητον οἰκονομικὴν βοήθειαν πρὸς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν στρατιωτικὴν
ἐνίσχυσιν τῆς Μικρασιατικῆς Ἐκστρατείας.

• **Αἱ ἑλληνικαὶ** δυνάμεις προχωροῦν μέχρι τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ, ἀλλὰ αἱ
δυνάμεις τοῦ Κεμάλ, ἐνισχυθεῖσαι ἀντεπιτίθενται ἐπιτυχῶς τὸν Αὐγούστον τοῦ
1922, καταρρέει τὸ μέτωπον καὶ ἐπέρχεται ἡ φοβερὰ Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ.

• **Ἡ ὀργανωθεῖσα** Ἐπανάστασις ὑπὸ τῶν Συνταγματαρχῶν Ν. Πλαστήρα καὶ
Σ. Γονατᾶ, τοῦ Βασιλέως Κ. παραιτηθέντος διὰ δευτέραν φοράν (14.9.1922) ὑπὲρ
τοῦ διαδόχου Γεωργίου Β' (γεν. 1890, βασ. 1922-1947, Βασίλισσα Ἐλισάβετ), ἐκτε-
λεῖ τὴν 15.11.1922 ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ τοὺς ὑπευθύνους (6) διὰ τὴν καταστροφὴν
παράγοντας τῆς Κυβερνήσεως Πρωτοπαπαδάκην καὶ ἐπικρατοῦν οἱ βενιζελικοί,
οἵτινες ἐκδιώκουν τὸν Ἀθηνῶν Θεόκλητον διὰ δευτέραν ἤδη φοράν καὶ προβάλ-
λουν τὸν ἀρχιμ. Χρυσόστομον Παπαδόπουλον, ὡς Ἀθηνῶν (Φεβρ. 1923).

• **Τέλη** τοῦ 1923 ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Β' ἀναχωρεῖ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, γίνονται
ἐκλογαὶ καὶ τὴν 25.3.1924 ἀνακηρύσσεται ἡ Δημοκρατία ἐν Ἑλλάδι.

• **Τὸν Ἰανουάριον** τοῦ 1925 πραξικόπημα τοῦ Στρατηγοῦ Θ. Παγκάλου. Τὸν
Αὐγούστον τοῦ 1926 ἀνατρέπεται ὁ Θ. Πάγκαλος.

• **Τὸ 1928**, κατόπιν ἐκλογῶν, ἀναλαμβάνει διὰ μίαν τετραετίαν Κυβερνήτης
πάλιν ὁ Ἑλ. Βενιζέλος.

• **Τὴν 3.11.1935** γίνεται Δημοψήφισμα καὶ τὴν 25.11.1935 ἐπιστρέφει ὁ Βασι-
λεὺς Γεώργιος Β'.

• **Τὴν 4.8.1936** Δικτατορία Ἰ. Μεταξᾶ.

30. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀπὸ Πελαγονίας Χρυσοστόμου Καβουρίδου, διὰ τὴν το-
ποθέτησίν του ὡς Κερκύρας, ἐξεφράσθη δι' αἰτήσεώς του (Σ.Π. 11) καὶ συνεζητήθη
εἰς τὴν Συνεδρίαν τῆς 18.6.1921 τῆς Ἱ. Συνόδου. Ἐπίσης ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὑπ'
Αὐτῆς κατὰ τὴν Συνεδρίαν τῆς 18.12.1921, καθ' ἣν ἡ Ἱ. Σύνοδος προέβη εἰς τὴν
πλήρωσιν τῶν ὀκτὼ τότε κενῶν Μητροπόλεων (Κορινθίας, Ἀκαρνανίας, Κερκύ-
ρας, Ἠλείας, Χαλκίδος καὶ Καρυστίας, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, Τριφυλίας
καὶ Ὀλυμπίας, Κυθήρων). Δὲν ὑπεστηρίχθη ὁμως ἀρκούντως, καθ' ὅσον ἀντέδρα-
σαν εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ Χρυσοστόμου Καβουρίδου οἱ Συνοδικοὶ Λευκάδος Δανι-
ήλ, Θήρας Ἀγαθάγγελος καὶ Θηβῶν Συνέσιος, οἱ δὲ Ἀθηνῶν Θεόκλητος καὶ
Ἰδρας Προκόπιος ἐψήφισαν αὐτόν. Ἡ ἀποτυχία αὐτὴ δὲν ἐπέτρεψεν τὴν ἐγγρα-
φὴν τοῦ Χ.Κ. εἰς τὴν τριπρόσωπον πρότασιν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, ἔστω καὶ ὡς
τρίτον κατὰ σειράν, ὅποτε τῇ παρεμβάσει ὁπωςδήποτε τοῦ Ἀθηνῶν Θεοκλήτου θὰ
προεκρίνετο ὑπὸ τοῦ Βασιλέως. Ἐπίσης ἡ ἀποτυχία αὐτὴ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ
μὴ ὑποβληθοῦν αἱ τριπρόσωποι προτάσεις εἰς τὸ Ὑπουργεῖον διὰ τὴν πλήρωσιν
τῶν κενῶν θρόνων, καθ' ὅσον δυσαρεστηθέντες οἱ ψηφοφόροι Συνοδικοὶ ἐκλέκτο-
ρες Ἀρχιερεῖς μεταξύ των δὲν ὑπέγραψαν τὸ ἐν λόγῳ Πρακτικόν, πλὴν τοῦ
Ἀθηνῶν Θεοκλήτου, σκεπτομένου ἀνιδιοτελεῶς.

(Βλ. **Ἀρχιμ. Θ. Α. Στράγκα**, ἐνθ' ἀνωτ., τ. Γ', σελ. 2035-6).

31. Μετὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 1.11.1920, ἡ νέα Κυβέρνησις ἀπομακρύνει τὸν Με-
λέτιον Μεταξάκην ἀπὸ τοῦ θρόνου καὶ ἐπαναφέρει τὸν Θεόκλητον. Παρὰ τὰς
διαμαρτυρίας τοῦ Μ.Μ. διὰ σχετικῶν Ὑπομνημάτων, διὰ Διατάγματος (Ε.Κ. ὑπ'

ἀριθ. 257/16.11.1920) καταδικάζεται εἰς καθάρσεις καὶ τοῦ ἐπιβάλλεται περιορισμὸς εἰς τὴν ἱερὰν Μοῦνὴν Ἀγίου Διονυσίου τῶν Στροφάδων. Ὁ Μ.Μ. ἀνεχώρησε τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1921 δι' Ἀμερικὴν, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ δεκάμηνον, ἐνεργῶν σχισματικῶς καὶ φιλαίρετικῶς. Τὴν 25.11.1921 ἐκλέγεται ὡς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ τὴν 24.1.1922 ἐνθρονίζεται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

(Βλ. τὰ ἐν τῇ ὑποσημειώσει 7, ὡς καὶ τὰς ἐν αὐτῇ παραπομπάς).

32. Κυζίκου Κωνσταντίνος. Ἀράπογλου. Γέν. 1860 εἰς Σιγὴν Προποντίδος. Διετέλεσε διαδοχικῶς Μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσας, Τραπεζοῦντος, Κυζίκου, Δέρκων. Τέλος ἐγένε Πατριάρχης, ὡς Κωνσταντίνος ζ', 1924-1925. Ἀπῆλθεν κατὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν. Ἐκοιμήθη εἰς Ἀθήνας τὴν 28.11.1930.

33. «*Τὴν παραμονὴν τῆς ἐκλογῆς (τοῦ Μ.Μ.), ἤτοι τὴν 23.11.1921, ὑπεβλήθη πρότασις ἀναβολῆς τῆς ἐκλογῆς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διὰ λόγους κανονικοὺς καὶ ὑπὲρ ταύτης ἐτάχθη ἡ πλειοψηφία τῶν συνοδικῶν τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Κατόπιν τούτου, τὴν 25.11.1921 οἱ πλειοψηφίσαντες συνοδικοὶ ἀντικατεστάθησαν δι' ἄλλων καὶ οὕτω τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ ὑπὸ κατηγορίαν "Μελέτιος Μεταξάκης ἐξελέγη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης". Ἐνεκα τούτων, "τὴν 20ὴν Δεκεμβρίου 1921 συνεκροτήθη ἐν Θεσσαλονικῇ συνέλευσις τῶν πλείστων "Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου", ἥτις ἔκρινεν, ὅτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ Μεταξάκη ἐγένετο "ἐπὶ προφανεῖ καταπατήσει τῶν Ἱ. Κανόνων" καὶ προέτεινεν "ἔγκυρον καὶ κανονικὴν ἐκλογὴν Πατριάρχου" Κωνσταντινουπόλεως.*

(Βλ. Ἀ. Δ. Δελήρπαση, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 662-3· βλ. ἐπίσης Ἀρχιμ. Θ. Α. Στράγκα, ἐνθ' ἀνωτ., τ. Β', σελ. 1114, 1117-8).

34. Σιώτης Ἰωάννης (1859-1930). Ἕλλην Ἰατρὸς καὶ Πολιτικὸς ἐκ Σίφνου, γεννηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐσπούδασεν Ἰατρικὴν εἰς Παρισίους. Εἰργάσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει μέχρι τοῦ 1922 καὶ μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν Καταστροφὴν ἦλθεν ὡς πρόσφυξ εἰς Ἑλλάδα. Ἐπὶ τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως Ν. Πλαστήρα διετέλεσεν Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κατὰ τὸ διάστημα Ὀκτ. 1922-Ἀπρίλ. 1923.

35. Αἱ συγκλονιστικὰ ἱστορικὰ συνθῆκαι καὶ αἱ ἀντίθεοι πολιτειακαὶ ἀλλεπάλληλοι ἐπεμβάσεις εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὰς ὁποίας ἐπὶ τοῦτο ἀνεφέρθημεν, δεικνύουν ἡλίω φαεινότερον ἐντὸς ποίου κλίματος ἡσυχολήθη τόσον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅσον καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν λίαν σοβαρὰ θέματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ καὶ τοῦ Ἡμερολογίου. Ὁ Ἕλληνισμὸς ἐδέχετο ἐν θανάσιμον πλῆγμα, διωκόμενος ἐκ τῶν προαιωνίων ἐστιῶν του, αἱ Ἐπιτὰ Λυχνίαί τῆς Μικρασιατικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀποκαλύψεως ἐσβέννυντο, αἱ οἰμωγαὶ τῶν δυστυχῶν προσφύγων διεσκορπίζοντο εἰς τὸν ἀέρα τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος, οἱ δὲ Μ. Μεταξάκης καὶ Χ. Παπαδόπουλος, κωφεύοντες εἰς τὸ μέγα τοῦτο δράμα καὶ ὑποτασόμενοι εἰς τοὺς πολιτικοὺς Ἀρχοντας, μηδενὸς Ἐκκλησιαστικοῦ λόγου ὑπάρχοντος, προξενοῦν νέον πλῆγμα εἰς τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας!

• «*Κατὰ τὴν ἐκθεσὶν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἀπὸ τῆς 14 Φεβρουαρίου μέχρι τῆς 5 Ἀπριλίου (1923) ἀπέθανον ἐν ὄλῳ 2.675 πρόσφυγες ἐν Κωνσταντινουπόλει (μόνον), ἔμειναν δὲ ἔτι εἰς τοὺς 12 καταυλισμοὺς ἐν ὄλῳ 20.325. Ἡ κατάστασις περιγράφεται οἰκτρά, ὑποδεικνύονται δὲ διάφορα μέτρα πρὸς βελτίωσιν αὐτῆς. Οἱ θάνατοι τῆς τελευταίας ἐβδομάδος εἶχον κατέλθει εἰς 440 ἀπέναντι 580, οἷτινες εἶχον σημειωθῆ δύο ἐβδομάδας πρότερον.*

(Βλ. Παύλου Μοναχοῦ, Νεοημερολογητισμὸς-Οἰκουμενισμὸς, σελ. 81, Ἀθῆναι 1982).

• **Εἰς** τὴν α΄ Συνεδρίαν τῆς Ε΄ Ἱεραρχίας/24.12.1923 ἐξ., παραστάντων τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως Ν. Πλαστήρα, τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως Στυλιανοῦ Γονατᾶ καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Α. Στρατηγοπούλου, ὁ μὲν πρῶτος εἶπεν ὅτι *«ἡ Ἐπανόστασις» «θὰ ἐπεθύμει ὅπως μὴ περιορισθῆτε εἰς παναρχαίους κανόνας, ἀλλ’ εἰς ριζοσπαστικὰ μέτρα προβῆτε»,* ὁ δὲ τελευταῖος ὅτι *«ἔχει τέλος ἡ Ἱεραρχία τὸ ἔργον τοῦ συντονισμοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ πρὸς τὸ πολιτικὸν ἡμερολόγιον, ἔργον ὅπερ προφανῶς εἶναι ἐπεῖγον καὶ ἀπαραίτητον πρὸς πρόληψιν τῶν ἀτόπων τῆς διαφορᾶς τῶν ἡμερολογίων».*

(Βλ. Ἀρχιμ. Θ. Α. Στράγκα, ἐνθ’ ἀνωτ., τ. Β΄, σελ. 1181. Βλ. ἐπίσης ἐτέρας ἐνδείξεις εἰς σελ. 1142 ὑποσ. 1· 1153 ὑποσ. 1· 1250 ὑποσ. 1· καὶ εἰς τ. Γ΄ σελ. 1735 καὶ 1941).

36. Ἐλευθερουπόλεως Σωφρόνιος. Σταμούλης. Γεν. 1875 ἐν Σπλυβρία Θράκης. Ἐσπούδασε Νομικὰ καὶ Θεολογίαν, εἰς Ἀθήνας καὶ Γερμανίαν. Διετέλεσε Μητροπολίτης Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως (1917-1924), Βερροίας καὶ Ναούσης (1924-1927), καὶ Ἐλευθερουπόλεως (1927-1958). Ἐκοιμήθη τὴν 19.8.1960. Ἦτο λίαν πεπαιδευμένος καὶ γόνιμος συγγραφεὺς. Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Σωφρόνιος εἶναι γνωστός, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς ἀξίων προσοχῆς.

• **Πρῶτον:** Εἰς τὴν ΙΔ΄ Ἱεραρχίαν τῆς νεοημερολογιτικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1-31.10.1931, 66 Ἱεράρχαι, Πρόεδρος ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, 23 Συνεδρία), ἀνεγνώσθη ἀξιόλογον ἔγγραφο τοῦ μὴ προσελθόντος Ἐλευθερουπόλεως Σωφρονίου, εἰς τὸ ὁποῖον θίγονται ἕξ θέματα, ἐξ ὧν ἐνδιαφέρον δι’ ἡμᾶς ἰδιαιτέρως εἶναι τὸ *«Ε΄. Προκειμένου περὶ τῆς Προσυνόδου καὶ τῆς ἐπακολουθησάσης αὐτὴν Οἰκουμενικῆς, ἔγραφα καὶ ἄλλοτε ὅτι οὐδένα σκοπὸν εὐρίσκω δι’ αὐτῶν ἐκπληρούμενον, συμφωνῶν σχεδὸν εἰς ὁλόκληρον πρὸς ὅσα ἔγραψεν ὁ καθηγητῆς Δημ. Μπαλᾶνος. Ἐχὼν ὑπ’ ὄψιν τί ἐγένετο μὲ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ νέου Ἡμερολογίου, παρακαλῶ ταπεινῶς νὰ παύσῃ πᾶσα ἐνέργεια πρὸς εἰσαγωγὴν νεωτερισμῶν. Ἀφοῦ ἄλλωστε ἐν τῇ ἐν Ἀθῶν συνελθούσῃ Ἐπιτροπῇ ἐπεκράτησαν σκέψεις ἐναντίον αὐτῶν, πρὸς τί ὄλη αὐτὴ ἡ περὶ Προσυνόδου καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀπασχόλησις;».*

Ὁ συγγραφεὺς-ἐκδότης τῆς Ε.Ε.Ι. σχολιάζων ἐν προκειμένῳ τὴν δῆλωσιν αὐτὴν τοῦ Σωφρονίου, γράφει τὰ ἐξῆς:

«Οἱ νεωτερισμοὶ λοιπὸν ἤρχισαν νὰ εἰσδύωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν ἀφ’ ὅτου ἀρχιεπισκόπευεν ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, οὗ πρῶτος νεωτερισμὸς ἦτο ἡ ἐπιβολὴ τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἱεραρχίας, ὡς δῆθεν “Κανονικοῦ” καὶ εἶτα ἡ ἄκαιρος καὶ βιαία ἀλλαγὴ τοῦ Ἡμερολογίου».

• **Δεύτερον:** Εἰς τὴν ΙΕ΄ Ἱεραρχίαν τῆς νεοημερολογιτικῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος (1-14.10.1933, 51 Ἱεράρχαι, Πρόεδρος ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, 17 Συνεδρία), ἔγινεν εὐρυτάτη συζήτησις ἐπὶ τοῦ Ἡμερολογιακοῦ Ζητήματος, ὅπου ἠκούσθησαν λίαν σοβαραὶ ἀποκαλυπτικαὶ γνώμαι τῶν Ἱεραρχῶν καὶ δὴ τοῦ Κασσανδρείας Εἰρηναίου, ὁ δὲ Ἐλευθερουπόλεως Σωφρόνιος ὠμίλησεν ἐπανειλημμένως, ὑποστηρίξας τὰ ἐξῆς:

«Ἐγὼ δι’ ἐπιστολῆς μου πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διεμαρτυρήθην πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου ἡμερολογίου, συνεπῶς ἀπ’ ἀρχῆς διεφώνουν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου». «Ἡ Ἱεραρχία λησμονεῖ ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου

ήμερολογίου είναι *ἔργον τῆς ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως Πλαστήρα. Εἰς τὰς θέσεις τῆς Πολιτείας ὑπεχώρησεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ Σερβία ἐξεμεταλλεύθη καὶ ἐκμεταλλεύεται τὴν κατάστασιν ἐν Μακεδονίᾳ, ὡς τηροῦσα τὰ πάτρια. Ἄν ἡ Ἐκκλησία ἀνέμενεν ὀλίγα ἔτη, ἵνα ἀποφανθῆ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου Οἴκουμ. Σύνοδος, τί ζηρίαν θὰ εἶχεν ἡ Ἐκκλησία; Δὲν θεωρῶ τὸ ζήτημα δογματικόν, πλὴν ὁμως ἐδημιουργήθη σκάνδαλον. Διὰ τοῦτο δεόν νὰ εὔρεθῆ λύσις καὶ τὴν λύσιν θὰ εὔρουν οἱ ὑπεύθυνοι».*

(Βλ. Ἀρχιμ. Θ. Α. Στράγκα, Ε.Ε.Ι., τ. Γ', σελ. 1824, 1833, 1916, 1939, 1941, Ἀθῆναι 1971, ὑπογραμ. ἡμέτ.).

37. Καβάλλας Χρυσόστομος. Χατζησταύρου. Γέν. 1880 εἰς Αἰδίνιον Μ. Ἀσί-
ας. Ἀρχιδιάκονος τοῦ Δράμας καὶ εἶτα Σμύρνης Χρυσοστόμου Καλαφάτη (1867-
1922). 1910, Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Σμύρνης ὡς Τράλλεων. 1913, Φιλαδελφείας.
1919, Ἐφέσου. 1924-1962, Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως (Καβάλλας). 14.2.1962-11.5.1967,
Ἀθηνῶν.

38. «Ὅταν τέλος μετὰ τὴν ἥττα τῶν ἐλληνικῶν στρατευμάτων καὶ τὴν ἐπι-
κράτηση τοῦ Κεμάλ, ὁ Τουρκορθόδοξος Δαμιανίδης, ὁ διαβόητος παπα-Εὐθύμ,
ἐπικεφαλῆς πενήντα περίπου κακοποιῶν, ὑπὸ τὴν προστασία τῆς τουρκικῆς ἀ-
στυνομίας, εἰσβάλη στὰ Πατριαρχεῖα, διαλύη τὰ δύο Σώματα καὶ ἀρπάξη τὸν
πατριάρχη καὶ τὸν σέρνη ἔξω στὴ σκάλα, μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ τὸν θανατώσῃ ἂν
δὲν παραιτηθῆ, ὁ Μελέτιος πού τὸν ἀπειλοῦν ὅτι θὰ εἶχε τὴν τύχη τοῦ Πατριάρ-
χου Γρηγορίου τοῦ Ε', εἶχε αὐτὸς τὴν εὐφυγία καὶ τὸ σθένος ν' ἀντισταθῆ, ἕως
ὅτου οἱ ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου του, παρὰ τὶς ἀπαγορεύσεις
τῆς ἀστυνομίας, πρόφθασαν νὰ σταματήσουν τὸ μαρτύριό του».

(Βλ. Ἀλεξ. Ἰ. Ζερβουδάκη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 44-5).

• **Τὸ γεγονός** τοῦτο ἔλαβε χώραν, διαρκοῦντος τοῦ «Πανορθόδοξου Συνεδρί-
ου», τὴν 1.6.1923, παρουσία τῶν συνέδρων. Καὶ εἰς τὴν Θ' Συνεδρίαν αὐτοῦ
(Τρίτη, 5.6.1923) ἀνεφέρθη εἰς αὐτὸ ὁ Μ.Μ., ὅστις μάλιστα εἶπε μεταξὺ ἄλλων:
«Δὲν ἦτο βεβαίως δύσκολον νὰ εὔρεθῆ μία ὁρὰς τῆς διεθνοῦς ὑποστάθμης
τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ νὰ γίνῃ ὄργανον».

(Βλ. Διονυσίου Μ. Μπατιστάτου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 168-9, ὑπογραμ. ἡμέτ.).

• **Ὁ ἀντιπρόσωπος** τῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος εἰς τὸ «Πανορθόδοξον Συνέ-
δριον» Μητροπολίτης Δυρραχίου Ἰάκωβος ἀπέστειλεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως
πρὸς τὸν Ἀθηνῶν σχετικὸν μὲ τὸ δραματικὸν ἐπεισόδιον ἔγγραφον ὑπὸ τὰ στοι-
χεῖα Σ.Π. 2359/14.6.1923.

(Βλ. αὐτὸ εἰς Ἀρχιμ. Θ. Α. Στράγκα, ἐνθ' ἄνωτ., τ. Β', σελ. 1149).

Βλ. ἐπίσης καὶ σχετικὸν σχόλιον ἐν «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀλήθειᾳ» Κωνσταν-
τινουπόλεως, ἀριθ. 21/9.6.1923, σελ. 199 ἔ.

39. Ἡ Μητρόπολις Φλωρίνης ἰδρύθη ἐν ἔτει 1925. Ὁ Ὀμολογητὴς Ἱεράρχης
διετέλεσεν ὡς Φλωρίνης κατὰ τὰ ἔτη 1926-1932.

«Κατ' Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους τούτου (1924) συνέστη ἡ Μητρόπολις Φιλιατῶν
καὶ Γηρομερίου μὲ ἔδραν εἰς Φιλιάτες καὶ τιτλοφορίαν μητροπολίτης Φιλιατῶν
καὶ Γηρομερίου, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Ἡπείρου. Πρῶτος καὶ μοναδικὸς ποι-
μενάρχης ἐξελέγη ὁ Νέας Πελαγονίας Χρυσόστομος, τὴν 27 Μαρτίου 1926
μετατεθεὶς εἰς Φλώριναν»

(Βλ. λῆμ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου Μητρόπολις, ἐν Θ.Η.Ε., τ. 10,
στλ. 44, Ἀθῆναι 1967, ὑπογραμ. ἡμέτ.).

Ἡ ἐπικύρωσις τῆς γενομένης Ἐκλογῆς τοῦ Νέας Πελαγονίας Χρυσοστόμου ὡς Φιλιατῶν ἔγινε διὰ Διατάγματος τῆς 9.10.1925, ΦΕΚ 217/12.10.1925.

(Βλ. Ἀρχιμ. Θ. Α. Στράγκα, ἐνθ' ἀνωτ., τ. Β', σελ. 1409-10).

• **Εἰς** τὴν ΙϚ' Ἱεραρχίαν τῆς νεοημερολογιτικῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος (1.10.1934, 58 Ἱεράρχαι, Πρόεδρος ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, 18 Συνεδρία), ἐμφανίζεται συμμετέχων καὶ ὁ Χρυσόστομος Καβουρίδης ὡς πρῶν Φλωρίνης, ὅστις ὠμίλησε διὰ τὸ «ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως καὶ ἐκπαιδευτικῆς μορφώσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου» καὶ διημιέφθη ὁ ἐξῆς διάλογος:

«**Τρίκκης ΠΟΛΥΚΑΡΙΠΟΣ:** ...Ὁ ἅγιος πρῶν Φλωρίνης ὑπέδειξε πολλά, θὰ ἔπρεπε ὁμως νὰ μὴ παραιτηθῆ, ἀλλὰ νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ ἐνεργῷ ὑπηρεσίᾳ, ν' ἀγωνισθῆ ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων καὶ νὰ μὴ ἀπευθύνῃ σήμερον εἰς ἡμᾶς συμβουλᾶς. Πρῶν Φλωρίνης **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ:** Οὐδὲν ἐλατήριον δειλιάς ἠνάγκασέ με, ἵνα παραιτηθῶ, παρητήθην ἵνα χρησιμοποισῶ τὰς δυνάμεις μου εἰς ἄλλην ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ ἀναλάβω τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἱεραποστολῆς καὶ κατόπιν μάλιστα ὑποδείξεως τοῦ Ἁγίου Ἰωαννίνων, συνοδικοῦ τότε ὄντος. Ἴδου ὅτι κάμνω τὴν ἐξομολόγησιν αὐτὴν τὴν στιγμὴν ταύτην. Ἐπειδὴ ὁμως τότε δὲν ἐξεδόθη τὸ σχετικὸν Διάταγμα, τὸ ζήτημα παρεπέμφθη εἰς τὴν νέαν σύνοδον. Ἐβολιδοσκοπῶ τὸν Μακ. Πρόεδρον καὶ τὸν Ἅγιον Φιλίππων διὰ τὴν ψῆφον αὐτῶν καὶ τότε παρητήθην. Φιλίππων **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ:** Σᾶς ὑπεσχέθην ὅτι θὰ σᾶς ψηφίσω, ἀλλὰ καὶ σᾶς εἶπον ὅτι οὐδεμίαν ἀναλαμβάνω εὐθύνην ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους Συνοδικούς. Μαντινείας **ΓΕΡΜΑΝΟΣ:** Ὡστε ὁ Ἅγιος πρῶν Φλωρίνης περιέπεσεν εἰς παγίδα καὶ πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν. Ἰωαννίνων **ΣΠΥΡΙΔΩΝ:** Ἐθεώρησα τὸν Ἅγιον πρῶν Φλωρίνης κατάλληλον διὰ τὴν Ἱεραποστολήν, πλὴν ὁμως συνέστησα εἰς αὐτὸν νὰ μὴ παραιτηθῆ προτοῦ διορισθῆ».

• **Καὶ** ὁ συγγραφεὺς-ἐκδότης τῆς Ε.Ε.Ι...., σχολιάζει ἐν ὑποσημειώσει: «*Δυστυχῶς ναί, περιέπεσεν ὁ σοφὸς καὶ ἅγιος ἐκεῖνος Ἱεράρχης εἰς παγίδα συναδέλφων του, ἴσως διὰ νὰ στερηθῆ ἡ Ἐκκλησία τοιαύτης προσωπικότητος καὶ νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἡ παρουσία τοιαύτης φυσιογνωμίας ἐν τῇ Ἱεραρχίᾳ καὶ διὰ νὰ μὴ, ἴσως, ἴσταται καὶ αὐτός, ὑπέρτερός των ὢν ἀπὸ πάσης ἐπόψεως, ὑποψήφιος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν».*

(Βλ. Ἀρχιμ. Θ. Α. Στράγκα, ἐνθ' ἀνωτ., τ. Γ' σελ. 1946-7, 1992-95, 1996-7, ὑπογραμ. ἡμέτ.).